

לקראת שבת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 316

פנינים לפרשת ויקהל

פעם אירע שהסבא הגיע למסירת השיעור, וכשיצא מהרכב נטרקה הדלת בטעות על אצבעו, והיה ברור שצריך לקחת אותו לבית חולים כדי שיעשו טיפול כירורגי, אבל השעה של מסירת השיעור כבר הגיעה, והוא לא ויתר בשום אופן על מסירת השיעור

שיחה מרתקת עם מגיד השיעור ב'דף היומי בהלכה', הרה"ג רבי מרדכי דוד ברנסדורפר שליט"א, נכדו של הגאון רבי מאיר ברנסדורפר זיע"א, בעל ה'קנה בשם' ומגדולי הדיינים ב'עדה החרדית'

הגאון רבי מאיר ברנסדורפר זיע"א

אליעזר (לייזר) רוט

בימים בהם מתחיל עם ישראל את לימוד המחזור השלישי של 'הדף היומי בהלכה', שוחחנו עם אחד מחשובי מגידי השיעורים, הגאון רבי מרדכי דוד ברנסדורפר, מגיד שיעור ב'דף היומי בהלכה' וב'דף היומי בבבלי' זה רבות בשנים, ונכדו של הגאון האדיר רבי מאיר ברנסדורפר, זצ"ל.

השיחה נסובה אודות הדבקות המופלאה של הסבא הגדול בשולחן ערוך, והאופן בו קיים אותו בדקדוק ובלי שום חיפוש קולות או היתרים, ואדהכי והכי שמוענו מפיו עוד כמה עובדות נפלאות המפנות אלומות אור לדרך חייו וצורת התנהלותו של הגאון הגדול, ענק שבענקים, אשר האיר מהודו על הארץ ועל הדרים עליה, בשו"ת שלו 'קנה בשם', בתפקידו כדיין מן המניין בבית הדין של 'העדה החרדית' בירושלים, וכן כמוהל מומחה וזריז במלאכתו, אשר פעל ללא ליאות כדי להעמיד את הדת על תילה בכל תחומי החיים.

"מבחינתו של הסבא, השולחן ערוך לא היה רק ספר שלומדים בו ופוסקים על פיו, אלא בעיקר ספר שחיים איתו בכל רגע נתון", מספר לנו נכדו רבי מרדכי דוד ברנסדורפר שליט"א, בן לבנו הגאון רבי אהרן ברנסדורפר שליט"א, אשר יצא שמו ברחבי תבל כאחד מגדולי המומחים באמנות השחיטה והבדיקה, שתהיה כדת וכדין, על פי המסורת ובכפוף להוראות שקיבל מאביו הגאון זיע"א.

"כל הגישה של הסבא ה'קנה בשם' לחיים, כל צורת ההסתכלות שלו

על דברים היתה דרך השולחן ערוך. מה שכתוב בשולחן ערוך עושים, מה שכתוב שלא לעשות לא עושים. בלי להתחכם ובלי לחפש דרכים עוקפות וכל מיני היתרים וקולות", מספר הנכד שליט"א.

"העולם היה אומר על הסבא שהוא 'מחמיר', אבל האמת שהוא לא היה אדם הנוטה לחומרות וכדו', אלא הוא פשוט דבק בשולחן ערוך בלי לחפש היתרים, לא בגלל שהוא החמיר, אלא בגלל שהוא לא ראה שום סיבה לסטות ממה שכתוב בשולחן ערוך... גם אם לפעמים קצת קשה, זה לא אומר שצריך לוותר ולהתגמש, חלילה וחס.

"היו מקרים רבים, שדווקא ההליכה הזאת לאורו של השולחן ערוך בלי לנטות ימין ושמאל, העמידה אותו בצד המימין, לפעמים גם היה זה נגד גאוני עולם מצוקי ארץ שסברו להחמיר. כך למשל היה פעם פולמוס

נכנסו אנשים נכבדים, וביקשו שהרב יחתום על מכתב לכבודו של פלוני, שתתקבל כסף לפעילות ציבורית חשובה. רב אהרן-לייב עיין, וראה כי בברכות ובתארים עליו כתבו: 'אילו פיננו מלא שירה כים... אין אנחנו מספיקים להודות' וכו'... "בכמה כסף הוא נהיה הקב"ה?" - שאל

חכמת הלב של מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

”וַיִּמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹקִים בְּחָכְמָהּ בְּתַבּוּנָהּ וּבְדַעַתָּה” (שמות ל"ה, לא)

רב אהרן-לייב הכירו היטב. קיבלו בסבר פנים יפות. היהודי סיפר כי מעוניין להקים 'תלמוד תורה' חדש בעירו. לשאלת הרב מדוע מעוניין להקים משהו חדש, מה רע בתלמוד תורה שיש כעת? הוא ענה: "גיליתי, כי מלבד ההקמה של חידור טוב משופר ומחודש, שזו מעלה טובה בפני עצמה, עושים מזה גם פרנסה, ואני רוצה להתפרנס!". אמר לו רב אהרן-לייב: "אם כך, תפתח ואי"ה תצליח, אבל בתנאי אחד, שתיקח לצדך 'מנהל חינוכי' ואתה לא תתערב בחלק הרוחני, אלא בהקמה ובניהול השוטף".

בכאב ותוך כדי, זרק את המפתחות על השלחן בצער אמיתי: "שהרב יקח אותם וימסרם לאיש אחר המסוגל לכך, לי כבר אין כוחות!". הביט רב אהרן-לייב על צרור המפתחות ושאל: "האם מפתחות הרכב שלך גם הם בצרור שעל השולחן?"...

יהודי חשוב נכנס וסיפר על רצונו לזעזע את אמות הסיפים בתחום ציבורי מסוים. רב אהרן-לייב שמע את התכונות והגיב: "יכול להיות שתצליח ותהיה לך השפעה, אך תדע לך עוד כלל נכבד (מה ששמעתי בשם רבי חיים בריסקר):

"כי ישנם שני אנשים הטוענים בכוח שלהם: הרב והשוטר, הרב חושב שיש לו כוח, אבל במקרים רבים אין לו כוח, והשוטר להיפך, הרבה פעמים הוא חושב שאינו כלום, אבל באמת כוחו רב מחמת כוח העונש והחוק שיש בידו. ללמדך, שגם אנשים מרכזיים, יכולים לטעות בכוח שיש להם, לכאן או לכאן, גם אתה תחשוב פעמיים, וה' יעזרך!".

העולם יסתדר בלעדך

הכניסו לחדר עסקן דגול, שהיה שקוע ראשו ורובו בפעילויות ציבוריות רבות, עד שהפקיר את בריאותו, כמעט ולא ישן, לא אכל

השואל העז לתמוה, מדוע? (מדוע דווקא לי מרן אומר לקחת 'מנהל רוחני' לצידי ולא לאחרים שפותחים) רב אהרן-לייב שהעריכו השיב: "השבוע, היו אצלי כעשרה אנשים המעוניינים לפתוח מוסדות שונים, ושאלתי כל אחד את השאלה ששאלתיך, והם הציגו סיבות רוחניות שונות - שהמוסד הקיים פחות מחנך, או שיש צורך במוסד ברמה רוחנית גבוהה יותר וכדו', והאמן לי שאצל כולם הסיבה האמיתית היא כסיבתך, ואולי לא ענין של כסף אלא ענייני כבוד, אלא שמשקרים (את עצמם) ועם שקר אי אפשר לפעול ולהצליח - גם אם אני יאמר לו לצרף מפקח רוחני, כי אדם הפותח מוסד כאילו לשם שמים, כיצד יסכים שאחר יפקח על הענין החינוכי? הרי הוא המחנך הגדול (ודואג לרוחניות של הכלל והפרט) אבל אחד כמותך שברור לך כוונותיך, אתה תסכים שמישהו יפקח אתך ויעמוד כמפקח רוחני, וכך תנחל הצלחה!".

עסקנות ומפתחות הרכב

הוא היה מחשובי עסקני המוסדות בדרום ובצפון, והתייגע במשך כמה שנים. כעת, נכנס לחדרם של כמה מגדולי ישראל, בטענה רבת כי איננו יכול יותר לנהל את המוסדות. "אני לא יכול ולא מסוגל יותר, וכשם שקיבלתי שכר על הדרישה כך אקבל על הפרישה!" - אמר להם. הם שמעו וכאבו יחד אתו ונתנו לו עצות כיצד לצאת מהסבך, אבל כבר היה קשה לעודדו, הוא היה כבר שבור ומוותש. בסוף היום נכנס גם לרב אהרן-לייב שהכירו והעריכו מאד. הוא דיבר

כשנכנסתי לקבל את ברכתו, הוא הורה לי: "מה שפחות פרסום! מה שפחות פרסום!" כששאלתי מדוע? השיב לי: "כשיש לך זמן לפרסם מה שאתה עושה, אין לך זמן לעשות; וכשיש לך זמן לעשות - אין לך זמן לפרסם את מה שאתה עושה..."

את שלל פעולותיו לתורה, חסד וחינוך, כהנה וכהנה, כשהוא פורט את כולן בטוב טעם ודעת אחת מהנה לא נעדרה. רב אהרן-לייב החל חוכך בדעתו, ואמר כמושיח עם עצמו: "ראה נא, אם כה רב נסיוןך ומעשיך, אולי אכן נעמיד אותך לכהונה המוצעת. אני סבור שאתה מתאים לכך על הצד הטוב ביותר". הלה כמעט בלע את לשונו. "לא חשבתי על כך, אבל אם הראש ישיבה ככה חושב, אז נעשה מאמץ בס"ד. רק אלך ואיוועץ עם בני ביתי".

רגע לפני שעזב לשם התייעצות עם בני ביתו, השיגו קולו של רב אהרן-לייב שהוכיחו כנגדו: "ומה עם שלל הפעולות שלך, אותן מניית כעת? האם אינך חושש שהכהונה החדשה הנוספת הזו עלולה לגרום שתפגע בשאר עיסוקיך?!" הוא יצא מהבית, בוש ונכלם.

מי מצליח בזיכוי הרבים?

אחד מהפעילים ממזכי הרבים שח עמו. לא שמעו מה הם דיברו, אך בסיום קרא האיש מתוך התרגשות: "בדור הזה זכינו שרובם ככולם, ברוך ה', הם מזכי הרבים!".

הפטיר רב אהרן-לייב: "הבעיה, שמזכה את הרבים ולא את עצמו... קודם שיזכה את עצמו ואחר כך את הרבים..."

כי אפשר לעסוק ולעסוק אבל יש צורך במפתח להצלחה, ובמשפט קצר זה הניח רב אהרן-לייב לפניו מפתח להצלחה בזיכוי הרבים.

סגולה להצלחה - עין טובה!

ראש מוסדות שיצא אל מעבר לים לאיסוף כספים למוסדותיו, ביקש עצה להצלחה.

"עין טובה! - שתהיה לך עין טובה בהצלחת השלוחים האחרים!". "!!! שעמך שם בחוץ לארץ".

(מתוך הספר 'חכימא דיהודאי')

מסודר, שתה מעט, עישן הרבה על מנת לפרוק את הלחץ שבו היה נתון, ורק הוסיף על עצמו לחץ ומתח.

רב אהרן-לייב התעניין בו ובפעילותו הציבורית, שאל פרטים והקשיב, ואז פנה אליו: "זכי אתה חושב שכל העולם עומד עליך?!"... הוא השיב בפשיטות כי לדעתו, העניינים שעוסק בהם אכן עומדים רק עליו, ולא עוד אלא שממתנים רק לו - תחומים נוספים דחופים וחשובים למען הציבור.

"תאמר לי, האם אחרי ה'מאה ועשרים שלך' העולם ימשיך להתקיים?"
האיש חייך.

"אם כך, אז ראה ניצחת שהעולם לא עומד על כתפך... ועליך לדאוג לבריאותך כדי שתוכל לעשות מה שצריך".

לא הכל נקנה בכסף

נכנסו אנשים נכבדים, וביקשו שהרב יחתום על מכתב לכבודו של פלוני שתרם כסף לפעילות ציבורית חשובה. רב אהרן-לייב עיין, וראה כי בברכות ובתארים עליו כתבו: 'אילו פיננו מלא שירה כים... אין אנחנו מספיקים להודות' וכו'... "בכמה כסף הוא נהיה הקב"ה?" - שאל...

מנהל הארגון ענה בשנינות: "בהרבה כסף". רב אהרן-לייב חייך, אבל לא חתם על המכתב...

פרסום ועסקנות

"התבקשתי לפעול בפעילות ציבורית מסוימת" - סיפר יהודי נכבד. כשנכנסתי לקבל את ברכתו, הוא הורה לי: "מה שפחות פרסום! מה שפחות פרסום!"

כששאלתי מדוע? השיב לי:

"כשיש לך זמן לפרסם מה שאתה עושה, אין לך זמן לעשות; וכשיש לך זמן לעשות - אין לך זמן לפרסם את מה שאתה עושה..."

"אחרי המשפט שיצא מלבו, קיבלתי 'אלרגיה' לפרסום" - סיפר. ואכן אותו איש ציבור, מצליח לעשות רבות בהצנע ובשלווה, במשך עשרות שנים.

ישנם יהודים כאלו, שקיבלו אלרגיה לפרסום, בזכות שהיו בקודש פנימה!

הוכיח כל אחד לפי מה שהוא

מפי השמועה:

היה זה באחת המערכות הציבוריות המשמעותיות, רב אהרן-לייב העמיד עסקן פלוני מטעמו להתמודדות על כהונה במשרה ציבורית. כמו תמיד, היו מי שלא ראו את זה בעין יפה. אחד מהם עלה ונכנס לרב אהרן-לייב להביע את דאגתו הכנה, כי העסקן המדובר עסוק מעל לראשו בעניינים אחרים וחשובים, כך שהכהונה החדשה המוצעת עלולה לגרום להפרעה בעיסוקיו האחרים.

הרב האזין לו ברוב קשב, ומשסיים, שאלו: "אמור לי, במה הנך עוסק כיום?", האיש שש על ההזדמנות, והחל מונה בפני הרב בפרוטרוט

לאחר השיחה, לקח אבא את חברי המשלחת החילונית לסיור בפנימייה. הם הביעו התפעלות גדולה למראה הסדר והניקיון השוררים בפנימייה. כמה מהם אף הציצו אל העציצים הפזורים ברחבי הפנימייה ותמהו: "איך ייתכן שהעציצים אינם מלאים בבדלי סיגריות?!". אמא, שהתלוותה אף היא לסיור, שמעה אחד מהם אומר לחברו: "הייתי רוצה להביא את הבן שלי לראות את הבחורים האלה, אבל אני חושש שהוא ירצה להישאר כאן - - -

הרה"ג ר' אלחנן חדש שליט"א - על דרכי הכרת הטוב של אביו הגאון רבי משה חדש זצ"ל

"מַרְבִּים הָעֵץ לְהֵבִיא מִדֵּי הָעֵבֶדָה" (שמות ל"ו, ה')

הכרת הטוב הייתה נקודה מרכזית במשנתה של סלבודקה. אדם שאינו מכיר טובה, חסר לו עיקר בצורת ה'אדם', כי מלבד ה'בין אדם לחברו' שיש בהכרת הטוב, יש בה 'בין אדם למקום', כדברי חז"ל: "כל הכופר בטובתו של חברו, לבסוף כופר בטובתו של הקדוש ברוך הוא". "פעם נכנסתי לאבי המשגיח", היה אבא מספר, "וסיפרתי לו על מאורע שהתפרסם באותם ימים: דין ודברים היה בין שני אנשים ונידון בבית המשפט. והנה נודע לאחד הצדדים כי בעבר קיבל השופט טובת הנאה כלשהי מבעל הדין השני. הוא דרש מהשופט שיפסול עצמו מלדון בתיק, אך השופט סירב והכריז ברוב יחירות: 'בית המשפט יודע להתעלות מעל קטנוניות שכזו, ודן בתיק בצורה אובייקטיבית לחלוטין!'

"הגיב אבי המשגיח: 'טעות גדולה היא זו. הבעיה שקבלת שוחד אינה תכונה שלילית אלא להפך - נקודה חיובית של הכרת הטוב. זו הסיבה שאף גדולי התנאים חששו מכל שוחד, ואפילו משוחד רחוק מאוד. "אם כן, הוסיף המשגיח, 'שופט זה, שאומר שביכולתו להתעלם מהכרת הטוב על טובת הנאה שקיבל, אינו 'מעל' הקטנוניות של בני האדם, אלא 'מתחת' המינימום של בן אדם!!!"'

כך סיפר גם הרב שמואל כהן, שליווה את אבא פעמים רבות בנסיעותיו: "תמיד כששבנו לישיבה היה מתעקש שהנהג ימשיך ויוריד אותי סמוך לביתי, אף שאני מתגורר קרוב למדי לישיבה".

כאשר נסע לגדולי הדור היה מקפיד תמיד להכניס עימו את מלוויו, ומעולם לא השאיר אותם להמתין בחוץ. אף כאשר היה לו דבר אישי לדבר עם הגדולים, היה מבקש להשאירו לבד בחדר רק אחרי שהכניסם להתברך.

פעם נסע אבא להתיעץ בעניין מסוים עם רבי מיכל יהודה ליפקוביץ, והשיחה התארכה יותר מהרגיל, בעוד המלווה ממתין בחוץ. כשיצא אבא פנה אל תלמידו ואמר לו: "אתה חיכית לי זמן רב, עכשיו היכנס אתה לדבר כמה רגעים ביחידות עם רבי מיכל יהודה..."

"פעם נסעתי עם ראש הישיבה לחו"ל", סיפר תלמיד, "ומקומי במטוס היה רחוק ממקומו של ראש הישיבה. פתאום שאל אותי אחד היושבים בסביבתי: 'האם זהו אבא שלך?...'

"זה היה אחרי הפעם השלישית שבה קם ראש הישיבה ממקומו

הנהגה זו נספגה באישיותו של אבא. הרוממות שלו התבטאה בין השאר בהכרת הטוב על כל דבר ודבר שקיבל בימי חייו, הן מהקדוש ברוך הוא הן מבני אדם.

תלמידים שזכו ללוות את אבא בנסיעותיו או בלכתו בדרך, זכו ליחס מיוחד של הכרת הטוב. אף שהיו תלמידיו, אף שידע כי הם ששים ללוותו, לא ויתר על יחס זה. הן הכרת הטוב - זוהי צורתו של האדם! "התלוויתי לראש הישיבה לנסיעה", מספר תלמיד, "ולאחר מכן רציתי לשוב לישיבה. ראש הישיבה היה צריך להמשיך משם למקום אחר, אך למרות מחאותיי התעקש להחזירני ברכבו לישיבה, משום הכרת הטוב".

"פעם נסעתי עם ראש הישיבה לחו"ל", סיפר תלמיד, "ומקומי במטוס היה רחוק ממקומו של ראש הישיבה. פתאום שאל אותי אחד היושבים בסביבתי: 'האם זהו אבא שלך?'..."

אבא שב מחו"ל. הנסיעה הייתה ארוכה ומתישה, ולמרות עייפות נכנס אבא לבית המדרש. הוא התיישב על הספסל האחורי, ועד מהרה ניגשו אליו שני בחורים ובפיהם קושיא על הסוגיה הנלמדת. במשך דקות ארוכות טרח לבאר את הנושא, כשהוא נותן להם מבט חדש על הסוגיה, ומבהיר להם מושגים וחיבטים בעניין, ולאחר מכן אמר להם: "אני רוצה להודות לכם! הגעתי עכשיו מטיסה, והייתי עייף וחסר כוח, והנה באתם והחייאתם אותי, הכנסתם אותי מחדש ל'ברען' ולסוגיא!"...

גם לעובדי הישיבה היה אבא מאיר פניו, ומביע בפניהם את הערכתו על תרומתם לישיבה.

כלתו מספרת שבעת בניית דירתה הגיע אבא לביקור באתר הבנייה, והנה - אחד הפועלים הערבים רץ לקראתו בהתרגשות. התברר כי הפועל עבד בעבר בבניין הישיבה ברוממה, ומאור הפנים של אבא והכרת הטוב שלו שבו את ליבו, עד שחש ידיד קרוב של אבא...

את חיוב הכרת הטוב הנחיל אבא גם לתלמידים. תמיד היה מעורר אותם להנהגה ראויה זו, המתאימה למי שהוא בדרגת 'אדם'. "אל תגידו 'תודה', תעשו 'תודה!'", היה אומר לאלו שבאו להודות לו בכל מיני הזדמנויות.

אבא דרש מהתלמידים לחלוק כבוד רב לנדיבי הישיבה בבואם לביקורים, והתמיד לדבר בשבחם על תמיכתם בישיבה.

הוא היה חוזר ומשנן לתלמידים, שעליהם להתחזק בלימוד וביראת שמיים, שכן הם נהנים ממה שטורחת הישיבה בעבורם ומתמיכתם של הנדיבים, והרי כל אלו מתאמצים בעבורם במטרה לכלכל תלמידי חכמים.

"עליכם לזכור שבעצם לא ראוי ליהנות ממתנת אחרים, אלא שאנו עושים זאת כדי שנוכל להתעלות בתורה וביראה. אם כן, חובה עלינו

וצעד עד מקומי כדי להתעניין אם הכול בסדר! הרי, מי אם לא אבא דואג כך לבחור הנוסע עימו?!"

כאשר היו תלמידים מנסים לוותר על הכבוד שחלק להם, היה מגיב בלשון הגמרא: "כך עושים לבני לוייה?"...

על המושג 'בני לוייה' סיפר גיסי ר' זאב רוטנברג: "ניגשתי לאבא להתיעץ עימו על משרה תורנית שהוצעה לי. היו לי כמה ספקות, ושטחתי אותם לפניו.

"להפתעתי הרבה שאל אותי אבא: 'אם תקבל את המשרה, האם תוכל להמשיך בלימודך הקבוע עם החברותא שלך?' והסביר לי: 'אם לא תוכל להמשיך ללמוד איתו, יש כאן שיקול נוסף של 'כך עושים לבני לוייה'. הרי אתם לומדים כבר שנים ביחד, ויש לשיקול אם במצב כזה נכון לנטוש בן לוייה!'

"זה היה כיוון חשיבה מפתיע מאוד בעבורי!"

"מדוע המושג 'הכרת הטוב' טבוע בלשון הזו דווקא?", היה אבא שואל, "הרי היה מתאים יותר לנסח: 'החזרת טובה!'".

והשיב: "זאת משום שישוד הדבר הוא ההכרה בטוב שנעשה לאדם, ואילו השבת הטובה היא רק תוצאה. אדם שחסר לו במידת הכרת הטוב, הרי הוא מנסה לכפור בטובה. הוא משכנע את עצמו שהטובה שקיבל מפלוני אינה גדולה כל כך, או שנעשתה מטעמי רווח... וכך אינו חש מחויבות להשיב עליה.

"משום כך נקראת המידה 'הכרת הטוב', כי ההכרה בטובה וההודאה על האמת שאכן נעשתה טובה, היא השורש לכול!".

ומהי משמעות הביטוי המצוי 'אסיר תודה'?

"אכן", היה אבא מזהיר: "זו צריכה להיות התחושה של אדם שקיבל טובה מחברו. עליו להרגיש שהוא קשור באזיקים עד להשבת הטובה!"

בהיותנו ילדים סידר אבא שאחד הבחורים ילמד איתנו בקביעות. אבא רצה לשלם לו על טרחתו, אולם הוא סירב בתוקף לקבל תשלום.

אבא הכיר לו טובה כל הימים, ותמיד חיפש הזדמנויות לגמול לו על כך. כאשר שב מחו"ל נשק לבחור הזה באהבה ואמר לו: "כל הזמן אני זוכר את החסד שאתה עושה עימדי כאשר אתה לומד עם בניי, ובלי נדר אשיב לך כגמולך!"

כאשר הגיע בחור זה לפרק השידוכים, נרתם אבא לסייע ככל יכולתו ואף דחף מאוד את השידוך שלו. לאחר האירוסין אמר לו: "אני מקווה שהצלחתי להשיב לך מעט ממה שאני חייב לך, שהרי אתה ה'רבי' של בניי!"...

להתאמץ ולמלא את תפקידנו בשלמות, כדי להכיר טובה לנדיבים היקרים ולזכות אותם בהחזקת התורה!"

אבא הרבה לשוחח עם הבחורים על מצוות כיבוד הורים כחלק מחיוב הכרת הטוב. "הנחת הגדולה ביותר שיש להורים, היא כאשר הבן שקוע בלימוד", היה חוזר ומשנן להם.

הוא היה רגיל לומר לתלמידים, כי יש הסבורים שאם ישוּבו הביתה לעיתים תכופות ישמחו את הוריהם, אך לא כן הדבר. כשהבן שב הביתה בתדירות גבוהה ההורים מודאגים שמא לא טוב לו בישיבה ולכן הוא 'בורח'. "אמנם לכם, ההורים מראים שהם שמחים בבואכם", 'גילה' להם, "אבל אליהם מתקשרים בדאגה רבה, לשאול מדוע אין בנם נהנה בישיבה...".

כאשר נודע לו שאחד התלמידים ערך סיום מסכת או מסר 'חבורה' ולא סיפר על כך להוריו, היה מוכיחו: "הרי זו ענווה שאינה במקומה! איך ייתכן למנוע נחת כזו מההורים?".

לפעמים נטל את התפקיד על כתפיו, והיה מתקשר בעצמו אל ההורים, לספר להם על הצלחת הבן כדי לשמחם. פעם אחת אף ציין שהוא שמח יותר כאשר האם עונה לטלפון, מכיוון שבקולה ההתרגשות ניכרת יותר...

רבות שמענו מאבא על גישתו הייחודית של סבא המשגיח, בעניין הדרך הנכונה לקיום מצוות 'כיבוד אב ואם'. במבט ראשון נראה שהאופן הטוב ביותר לגלות להורים את גודל הכרת הטוב שחשים כלפיהם, הוא להוכיח להם כמה טרחנו ועמלנו בעבורם, אולם באמת ההורים אינם שמחים לשמוע שנדרש מאמץ גדול כדי לסייע להם. הרי טבע ההורים להעניק לילדיהם, וכאשר הם זקוקים לקבל מהם עזרה נגרמת להם עוגמת נפש.

נמצא שהדרך הטובה ביותר לקיים מצוות כיבוד הורים היא להראות להם שהדבר לא היה לטורח כלל ולא היה כרוך בשום מאמץ.

סבא היה אומר שכך נהג יעקב אבינו;

כאשר הביא לפני אביו את המטעמים שהכינה אמו, אמר: "כי הקרה ה' אלקיך לפני". במקום לספר לאביו כמה טרח בהכנת המאכלים

- התאמץ להרגיעו שלא התייגע יותר מדי אלא בנקל עשה את מצוותו.

משלחת גדולה מטעם משרד הרווחה הגיעה לביקור בישיבה, כדי להכיר מקרוב בפנימייה של ישיבה, לראות כיצד היא מתנהלת ולקבל החלטות בעניין התקציבים הניתנים לפנימיות משרד הרווחה.

העסקנים, הטורחים רבות בהשגת תקציבים לישיבות, ביקשו שהנהלת הישיבה תקבל את המשלחת ואף אבא ישוחח איתם בעצמו, כדי להציג להם את הדברים באופן המיטבי.

המשלחת מנתה כעשרים איש, חילוניים כולם, אנשים שלא ראו ישיבה מעולם וזה היה להם המפגש הפיזי הראשון עם ישיבה.

במאור פניו הידוע הכניסם אבא לסלון ביתו, הושיבם סביב השולחן, ובעוד אמו מגישה תקרובת מכובדת פתח עימם בשיחה. השיחה התנהלה בנעימות. האנשים גילו התעניינות רבה, שאלו שאלות וקיבלו את תשובותיו הפיקחיות של אבא.

"איך אתם מתמודדים בפנימייה עם הבעיה הידועה של אלימות הנוער?", נשאלה השאלה.

אבא לא ענה ישירות. "ברצוני לתאר לכם איך אנו מחנכים את התלמידים לכיבוד אב", הוא אמר.

תמיהה נראתה על פניהם של חברי המשלחת; כיצד קשור עניין כיבוד אב לאלימות בתוך הפנימייה? אולם הם היטו אוזן והקשיבו.

אבא תיאר להם את גישתו של סבא, המדריכה לסייע לאב ולטרוח בעבורו ככל האפשר, ועם זאת להדגיש בפניו כי הטרחה לא עלתה בקושי, אלא "כי הקרה ה' אלקיך לפני".

"כאשר מדברים על דברים כאלו, ברמה מוסרית שכזו, האם יש צורך לטפל בבעיה של אלימות הנוער?!", סיים אבא את דבריו.

המסר הובן היטב. לאחר השיחה לקח אבא את חברי המשלחת לסיור בפנימייה ולביקור בבית המדרש. הם הביעו התפעלות גדולה למראה הסדר והניקיון השוררים בפנימייה. כמה מהם אף הציצו אל העציצים הפזורים ברחבי הפנימייה ותמהו: "איך ייתכן שהעציצים אינם מלאים בבדלי סיגריות?!"

אמא, שהתלוותה אף היא לסיור, שמעה אחד מהם אומר לחברו: "הייתי רוצה להביא את הבן שלי לראות את הבחורים האלה, אבל אני חושש שהוא ירצה להישאר כאן" - - -

(קטעים מתוך הספר שעומד לצאת לאור בתקופה הקרובה)

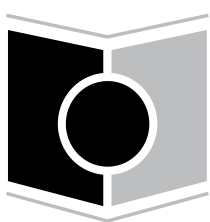
מהזור חדש
התחלה חדשה
שיעור חדש בעברית

מתומצת ממזקד זכרור

עכשיו בקו השיעורים של דרשו

077-2222-666 שלוחה 1/2

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אנחנו מחכים לכם...

הרגע הגדול הגיע, הסיומים הגדולים כאן בארץ הסתיימו,
לא ניתן לפרט את הרטט הרוחני שעבר כל מי שהשתתף
במעמדות הגדולים של קידוש ד'.

אבל

עתה הגיעו הרגעים הגדולים. הרגע שבו אלפי
רבבות ישראל מתחילים יחד בלימוד
'המשנה ברורה' במסגרת ה'דף היומי בהלכה'
הצטרפו גם אתם למסגרת הלימוד
והמבחנים. אתם לא תפסיקו
להודות לנו...

אנחנו מחכים לכם...

ניתן להצטרף בעמדות 'נדרים פלוס'

או במזקד דרשו 02-5609000

מתחילה לא נראתה לי הצעתו של הרב, רציתי קצת פרטיות ושקט ודחיתי את ההצעה בנימוס. אמרתי שאין זה נעים לי להטריח את הרב והרבנית החשובים, שהרי אין מדובר בלינת לילה אחד, כי אם לתקופה של שבוע ויותר. אך משום מה, הרב לא אבה כל כך מהר לוותר על המצוה הגדולה שנפלה בחלקו, וניסה בכל מיני דרכים לשכנע אותי להתארח בביתם

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, על עבודת מלאכת השלום והאחדות שנוהגת בכל ששת ימים

"ששת ימים תעשה מלאכה" (שמות ל"ה, ב')

צורך מנוחת הנפש והחלפת הכוחות, אבל בעיקר כדי להתבונן ביני לבין עצמי בכל הסיפור הזה, לאיזה כיוון עלי לפנות... האם בכלל ניתן להשכין 'שלום בית' ביני לבין אשתי, או שמא חלילה אפסה כל תקווה? "הגעתי לעיר טבריה, שכרתי דירה קטנה לתקופה קצרה, פרקתי את מזוודתי, וסיררתי את חפצי האישיים. הדירה היתה יפה ונחמדה, וגם שקטה ושלוה. מחלונות הבית נשקפה הכינרת פרושה ככינור, עם מימיה השקטים והמרגיעים, שבסגולתם ליישב דעתו של אדם, ולהביאו למנוחת הנפש - שמאד הייתי זקוק לה באותה עת. "לאחר שהיה הכל מסודר כראוי וכיאות, יצאתי להתפלל מנחה מעריב בבית הכנסת המרכזי של העיר. לאחר התפילה ברכני רב העיר, הרב קליערס זצ"ל, בברכת 'שלום עליכם' לבבית, כדרכו בתור הרב הראשי לקרב את האורחים המגיעים אל העיר וכו'. פעמים רבות היה מצליח בדרכי שיחות נועם אלו, לסייע להם במטרת בואם, בכל מיני דרכים ואופנים שהיו ברשותו. "גם במקרה שלי" - ממשיך הזקן בסיפורו, "פתח עמי הרב בשיחה נעימה. כששמע שמדובר באורח מירושלים עיר הקודש, שמח מאד. 'והיכן כבוד ומתאכסן פה בטבריה?', שואל הרב. סיפרתי לו על הדירה הצנועה והנחמדה שהשגתי במחיר לא יקר, שמתאימה מאד לתקופת

תמיהה מפורסמת, מה פרוש "אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות - ששת ימים תעשה מלאכה"? וכי מצווים אנו על עשיית המלאכה בששת ימים? הלא עיקרה של מצוה היא שבידת השבת, והיה צריך להסמיך אל הציווי את מצוות "ביום השביעי קודש שבת שבתון". ברם, מפרש המהרש"ל זצוק"ל מלענטשנע, שתבות 'אלה הדברים אשר צוה' וכו' מוסבות על האמור לפנייהם, וכך שיעור הכתוב: "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל" - הקהיל ואיחד כל הכינסים וכל ישראל יחדיו - "ויאמר אליהם אלה הדברים", שפעלתי עתה באיחוד ובכינס לב ישראל, זהו "אשר צוה ה' לעשות אותם". - ועבודת מלאכה זו של השלום והאחדות נוהגת בכל ששת ימים, כדי להגיע מתוכה אל "ביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה".

את המעשה המיוחד בטיבו שלפנינו, סיפר לי נכדו של הגאון המפורסם רבי משה קליערס זצ"ל, רבה של טבריה: מידי שנה בשנה, ביום היארצייט של רבי משה קליערס, היה מגיע לעליה לציון יהודי זקן אחד, שהטריח את עצמו מירושלים, בנסיעה קשה של הימים ההם, אל קבר הצדיק שבבית הקברות העתיק בטבריה של מעלה. באחת השנים ניגש אליו אותו נכד הנ"ל, ושאלו לסיבת טרחתו המרובה מידי שנה, כאשר אין הוא מבני המשפחה, וגם לא מתושביה של טבריה - בוודאי ישנה סיבה מיוחדת לבואו של זקן זה, ניחש הנכד. כנראה מסתתרת כאן עילה מעניינת, שתשפוך אור נוסף על גדולתו של הסבא. לכן ההיין לברר אצל הזקן, ולחקור סיבת עלייתו, כדי ללמד דעת לדורות הבאים.

הזקן נענה ברצון לפנייתו של הנכד, ופתח בסיפור: "לפני שנים בהיותי אברך צעיר, נפגע ה'שלום בית' אצלנו, שהתגבר והתעצם כל העת. וכטבעה של מחלוקת, הכעס והמרירות חלחלו פנימה יותר ויותר, ורק יצרו עוד ועוד מריבות, כאותה 'פקעת' המסתבכת בינה לבין עצמה, באין דרך מוצא. הדברים החמירו והלכו, עד שיום אחד לא יכולתי יותר לסבול היסורים והמריבה, והחלטתי שעלי לקחת מעט הפוגה. קמתי אפוא, ארזתי את מזוודתי והפלגתי אל טבריה הרחוקה, גם בשביל

והמלבב הזה אל חדרה של הרבנית, והגיש לפניו את התקרובת, כדי שתתחיל את יומה בכוס קפה המחמם את הגוף וגם את הלב...

"אני בעמדי מן הצד", ממשיך האיש בסיפורו המרתק, "הבנתי שכנראה הרבנית לא חשה בטוב ונחלשה מעט, ולכן מטריח את עצמו הרב הצדיק לשרת אותה, בשרות כה אדיב ומסור. לכן הודעתי לרב בטרם יציאתי לבית הכנסת, שהנה מיד לאחר התפילה בעזרת השם אבוא לפנות את חפצי, ואחזור אל דירת הנופש ששכרתי אמש. איני רוצה להטריח את הרבנית החולה, חלילה, טענתי.

"הרב התפלא מאוד, וגם נפגע קצת: 'הרי הרבנית אינה חולה כלל וכלל! היא בריאה ושלמה ברוך השם כאחד האדם! ושמה לא נהנית אצלנו בבית? אולי היה חסר משהו, או אולי היה לך קר מידי בלילה? מדוע עוזב אתה אותנו כל כך מהר?', תהה הרב.

"אמרתי לרב, שהיות ורואה אני שהוא צריך כל כך לטרוח ולשרת את אשתו הרבנית, הבנתי שלבטח היא אינה חשה בטוב, ואיני רוצה להקשות עליה יותר.

"מה פתאום, עונה הרב, אין כאן שום חולי ושום מחלה, חלילה וחלילה! אלא שראיתי בכתבי האריז"ל שצריך האדם לקבל על עצמו מצות (ויקרא יט, יח) 'ואהבת לרעך כמוך' לפני התפילה. וזה לשון קודשו (שער הכוונות דרושי ברכת השחר): 'קודם שהאדם יסדר תפילתו בבית הכנסת, צריך שיקבל עליו מצות ואהבת לרעך כמוך. ויכון לאהוב כל אחד מבני ישראל כנפשו, כי על ידי זה תעלה תפילתו כלולה מכל תפילות ישראל, ותוכל לעלות מעלה ולעשות פרי'. עד כאן לשון קודשו. לכן חשבתי לעצמי, הסביר הרב, 'למה לי לחפש אחר חבר בחוצות העיר או בבית הכנסת, כדי לקיים בו מצות 'ואהבת לרעך כמוך'? הנה יש לי כאן מן המוכן בתוך הבית, אפשרות קרובה, נינוחה ונגישה לקיום מצוה מופלאה זו.

"שהרי כבר יסד מורנו הרב חיים ויטאל זצוק"ל בספר הליקוטים (פרשת עקב פ"ח), שכל עיקר כוונת מצוות הנישואין אינה באה כי אם בכדי לקיים בה מצוה זו של 'ואהבת לרעך כמוך', כשיאהב אותה כגופו, [וכמרומו בסוגיא דריש פ"ב דקידושין (דף מא ע"א). עייני שם].

"כמוכן", סיים האיש את סיפורו, "שלאחר שיעור מוסר חי ומאלף שכזה השתנתה כל תפיסתי ביחס לנישואין, כשהתבוננתי באורחות חייהם של חכמי התורה, שדרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום. למדתי היטב דרכי חיים ושלום, כיצד צריך האדם לכבד את אשתו ולאהוב אותה. מיד קיצרתי את חופשתי, קמתי ונסעתי לביתי. ומאז התהפכה כל צורת התייחסותי לאשתי, התחלתי לכבד אותה ולדרוש בשלומה ובטובתה. במקום להתקיף בכל מקום על המגרעת, או להתגונן מחיצי ביקור הרסניים, העלתי על נס את הצדדים החיוביים, והשתדלתי להשרות תמיד אורה נעימה ופיסנית בשמחה ובאהבה. כמוכן כמים פנים אל פנים, אף היא החזירה לי באותה מטבע, וחזר השלום לשכון בביתנו.

"מאז ועד היום מכיר אני טובה לרב הגדול, שבזכותו חזר השלום לבתינו, ואורחות חיי ומידותיו הנאצלות הם אור חיינו תמיד. ולכן מגיע אני בכל שנה אל קברו, כדי להדבק בדרכיו ובמעשיו", סיים הזקן את טיב סיפורו המופלא.

(מתוך 'טיב המעשיות')

מנוחה קצרה. על הצרות הרבות שלי, ועל 'שלום הבית' המעורער, כמוכן לא סיפרתי לו. גם הרב הפיקח מצידו לא חיטט יותר מידי, לשאול על סיבות שאילצו אותי לקום ולעזוב את ירושלים, ולהרחיק עד טבריה. הספיקה לו עצם העובדה, שיש לנו כאן אורח יקר מירושלים קרתא דשופריא, ועל כך גדלה שמחתו.

"לאחר אתנחתא קלה, פונה אלי הרב: 'בעצם מדוע לא תבוא ללון אצלי בבית, הרי שכירת דירת הנופש שמצאת עולה לך מחיר לא מבוטל, ומדוע לא אזכה אני וביתי במצוה כה חשובה, של הכנסת אורחים? אצלנו, אומר הרב בחיוך כובש, 'תוכל ליהנות ממנוחה נעימה ושקטה, לא פחות מאותה דירת חמד שמצאת! גם השקט והרחבת הדעת עם אותו נוף פסטורלי של טבריה העתיקה, ישתקפו בפניך. ואולי גם נוכל ללמוד קצת יחדיו, וכך תוכל להעביר כאן את ה'חופש' שלך בטוב ובנעימים, וללא הוצאה כספית מיותרת!'

"האמת", מספר האיש, "מתחילה לא נראתה לי הצעתו של הרב, רציתי קצת פרטיות, שקט. אחר התקופה הקשה והסוערת שעברה עלי חפצתי להיות יותר עם עצמי, ודחיתי את ההצעה בנימוס. תרצתי את עצמי בכך, שאין זה נעים לי להטריח את הרב והרבנית החשובים, שהרי אין מדובר בלינת לילה יחיד, כי אם לתקופה של שבוע ויותר. אך משום מה, הרב לא אבה כל כך מהר לוותר על המצוה הגדולה שנפלה בחלקו, וניסה בכל מיני דרכים לשכנע אותי להתארח בביתם. אין זו טרחה עבורנו כלל וכלל, הפציר בי הרב. 'אדרבה הרבנית תהנה ותשמח מאד! אנחנו אוהבים לארח אורחים בביתנו, שכן האורחים מביאים איתם את השמחה ואת האור' - ביקש הרב.

"קיצור הדבר, הרב לא הרפה ממני, וביקש לכל הפחות לנסות כמה ימים בביתם, ואם בכל זאת ארצה אחר כך בפרטיות לעצמי, אוכל תמיד לעבור לאותה דירת נופש. לא נותרה בפני שום ברירה, שכן אין זה נאה כך לדחות ולסרב לבקשה חוזרת ונשנית של רב גדול בישראל. ביטלתי אפוא את שכירות הדירה, שוב ארזתי את המטלטלים, והפעם לא לנסיעה ארוכה בת שעות, כי אם להליכה קצרה באויר הצח והנעים של טבריה.

"משהגעתי לבית הרב, קיבלו אותי הרב והרבנית בסבר פנים יפות ובשמחה, הם הציעו בפני חדר צדדי בביתם לסדר בו את חפצי, ולאחר שסעדת את לבי בארוחה נעימה, פרשתי לחדרי ללינת הלילה.

"הארוח בבית הרב והרבנית נעם לי מאד, ישנתי שנת ישרים שקטה ושלוה, זה היה נחוץ מאד לי ולעצמותי, לאחר תקופה ארוכה של סבל, מריבה וחוסר שקט נפשי.

"למחרת בבוקר עם שחר, התעוררתי בכוחות רעננים ומחודשים לטבילת מקוה בימה של טבריה, ולתפילת שחרית. בטרם יציאתי את הבית רואה אני את הרב טורח בכמה טרחות בביתו, מתחילה הכין עבור הרבנית נטלה עם מים וקערה לנטילת ידים, לאחר מכן הוציא את המים ושפכם, ושוב רץ אל המטבח והעמיד קומקום להרתיח מים, ומשנשמעה שריקת הרתיחה, יצק את המים על גרגרי הקפה והכין כוס קפה חם ומהביל, בטעם ובארומה נפלאים!

"כך מניח הרב את כוס הקפה המהביל על גבי מגש נאה, כשהוא מצמיד על ידה צלחת קטנה עם עוגיות טעימות, כך נכנס עם ה'שי' הנאה

סיפרתי להם על מחזה שנחרט בליבי מימי ילדותי בעיר תל אביב. גם אז היתה תקופה שבה ראשי הציבור נכנסו בעובי הקורה כדי לחזק את חומת השבת. אחת הפעולות הלא-שגרתיות שנעשו אז, ושהצליחה לעורר אנשים רבים, היתה כאשר יהודי הדור-פנים שִׁכַּר מדי ערב-שבת משאית גדולה, הסתובב ברחובות העיר ותקע בשופר...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על שמירת השבת כהלכתה

"וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ שַׁבְּתוֹן" (שמות ל"ה, ב')

יפייה וטהרתה של השבת, וקווי-האופי שנצרכו בה ע"י הבורא יתברך, מגביהים את אישיותו של היהודי טפחיים מעל אדמה, גם אם לא ירצה בכך. עצם כניסתה של שבת-קודש, והקִלְתָּהּ על היקום כולו, גורמת לשינויים-של-ממש בנפשו של כל מי שדם יהודי זורם בעורקיו.

כניסת-השבת מחוללת התרוממות-רוח והשראה-רבתי, ואם רק לא נתעלם ממנה, ולא 'נבריא' אותה מאתנו בכוח, נוכל להגיע באמצעותה לדרגות גבוהות, שבימי החולין הן היו רחוקות מאתנו עד מאוד.

בימינו, כאשר הכל מחפשים סגולות לשמירה, יש להוסיף כאן דברים מתוך 'ערוך השלחן' בשם השל"ה: "כאשר שמענו כן ראינו בכמה מקומות, והדורות הקודמים היו מקדימים הרבה בקבלת שבת", וכו'. והשל"ה בסידורו קודם קבלת שבת מבאר, שהאומר 'מזמור שיר ליום השבת אחר השקיעה' מביא סכנה רבה, ולכן יזהרו לומר קודם שקיעת החמה, שאם לא כן, המזיקים שנבראו בערב שבת בין השמשות מתעוררים ממקומם להזיק".

דברי השל"ה ברורים: אם נרצה לשמור עצמנו מן המזיקים, עלינו לקבל שבת לפני שקיעת החמה.

הגעתי פעם לישוב פלוני, והעסקנים התורניים באותו מקום התאוננו בפניי על חילולי השבת המתרבים בישוב, ושאלו כיצד ניתן לחזק את התושבים בענין השבת, ולהביאם למצב שבו ירצו להיות שומרי-שבת.

העסקנים סיפרו על פעולות שונות שכבר נעשו בישובם בענין זה, אבל בינתיים ללא הועיל. "מה אנחנו יכולים לעשות עוד כדי לחזק ולהתחזק בשמירת השבת?" - שאלו.

סיפרתי להם על מחזה שנחרט בליבי מימי ילדותי בעיר תל אביב. גם אז היתה תקופה שבה התרבו חילולי השבת בעיר זו, וראשי הציבור נכנסו בעובי הקורה כדי לחזק את חומת השבת.

אחת הפעולות הלא-שגרתיות שנעשו אז, ושהצליחה לעורר אנשים רבים, היתה כאשר יהודי הדור-פנים שִׁכַּר מדי ערב-שבת משאית

גדולה, הסתובב ברחובות העיר ותקע בשופר... תקיעה זו היתה אמורה לבשר על כניסת השבת, אבל החזות המעניינת שנפרסה לפני התושבים, דיברה לליבים יותר מהרבה מלים. זכורני שהיו כאלה שניסו להתנכל לפעילות זו, ולחסום את דרכה של המשאית, אבל היהודי הוא המשיך בעקביות לצאת אל הרחובות מדי ערב-שבת ולתקוע בשופר.

היה זה כמובן בדור שבו הרמקולים וְיִתֵר מְגַבְרֵי-הקול עדיין לא היו בעולם, והשופר היה הכלי היותר-מתאים כדי להביא בפני הציבור את בשורת השבת.

אני כילד, וגם חבריי בני גילי, חיכינו כל השבוע למשאית זו, וייחלנו לבואה.

'תסעו ברחובות הישוב'

'אולי תעשו גם אתם כמעשהו של היהודי התל-אביבי הדור-הפנים?' - הצעתי לאנשי הישוב ההוא, שהתאוננו על חילולי השבת המתרבים בישובם. 'תשכרו גם אתם משאית, תסעו ברחובות הישוב, ותתקעו בשופר'.

מעלתו של השופר במקרה זה, הסברתי להם, מתבטאת בשני דברים: ראשית, אם תשתמשו ברמקולים, יתכן שהדבר יעורר עליכם את חמתם של מחללי השבת, אבל התקיעה בשופר אינה מחרישת-אוזניים, ולכן יש לה הרבה יותר סיכוי להתקבל בקרב התושבים.

ושנית, עצם המראה התקדימי הזה של תקיעת השופר, שאינה נראית במחוזותינו כל יום, יש בו כדי לעורר את הלבבות ולהביאם לידי המטרה הנכספת של שמירת השבת. יכולני להעיד על יהודים רבים בתל אביב של אז, שהפסיקו לחלל שבת רק בגלל המשאית ותקיעת השופר שריתקו אותם למקומותיהם, וגרמו להם להתעוררות.

כיון שהזכרנו את תל-אביב, וכיצד היתה נראית בימים-עברו שמירת השבת בה, נספר על דבר נוסף שהתרחש בעיר זו, בענין שמירת השבת, ובדרך-אגב נתחזק גם בענין שמירת התורה. על-אף שהכל רואים בעיניים שקיזמו של עם ישראל תלוי בנסים ובנסי-נסים, עדיין יש כאלה שִׁטחו עיניהם מראות את המצב לאשורו. כיון שאנחנו מדברים על אנשים שאין כוונתם להקניט, ננסה להסביר את הענין בסיפור היסטורי שאירע בתל אביב, שאני זוכרו מימי ילדותי:

תל-אביב של היום איננה תל-אביב של פעם. בתי מגורים היו בה אך מעט, ובתי מסחר קטנים נראו פה-ושם. בשכונת פלורנטין בדרום תל-אביב, שם התגוררתי, היה אזור תעשייה קטן, עם כמה מפעלים, שאחד מהם היה מפעל לייצור מימיות.

במפעל עבדו כ-20 עד 30 פועלים, ואחד הלקוחות המרכזיים של המפעל היו אנשי הצבא הבריטי ששלטו כאן בארץ, ונלחמו בין היתר נגד הצבא הנאצי, שאחת מחטיבותיו בפיקודו של הגנרל רומל, הגיעה כידוע עד שערי ארץ ישראל, ואיימה לכבושה.

כילד, זוכרני אפילו את הצורה המיושנת שבה הרכיב המפעל את המימיות. כך או כך, בבית-העסק ההוא עבדו שעות רבות כדי לספק את צרכי הצבא.

עד כדי כך שאחד האירועים הבולטים הזכורים לי מאותה תקופה, היא ההפגנה ההמונית של יראי-השם בתל אביב נגד פתיחת המפעל ההוא בשבת קודש.

כתוצאה מעומס-הייצור, ביקשו מנהליו להעסיק את הפועלים גם בשבת, והגאון רבי יצחק-ידידיה פרנקל זצ"ל, שכיהן בזמנו כרבה של השכונה (ומאוחר יותר כרבה של תל אביב), ארגן הפגנה נגד העבודה בשבת.

גם אני, כילד קטן, מתחת לגיל הפעוטות, השתתפתי בהפגנה זו, וזכרני שהמנהל הגוי של המפעל, שנמנה על האזרחים הבריטיים שהיו בארץ בשל שלטונה של הממלכה הבריטית על ארץ ישראל, ניגש אל הגר"י פרנקל ואמר לו: "הרי עבודתנו במפעל זה הינה פיקוח נפש המותר בשבת, ומדוע אתם מפגינים נגדנו?"...

רבה של השכונה השיב לו בעוז ובגאון, והסביר לו שאי-אפשר להשתמש במקרה הנוכחי בטיעון זה של פיקוח נפש. בסופו של דבר הגיעו הצדדים להסכם שלא יעבדו בשבת, וכדי לספק את הביקוש הרב של הצבא, יוסיפו עוד משמרת בשעות הלילה, בין 12 ל-3, וכך תתגבר כמות המימיות המיוצרת במפעל.

והנה, למרות שכל בני הישוב היהודי היו מגויסים באותה תקופה

לצבא הבריטי, כדי להדוף את האויבים המאיימים לעשות שְׁמוֹת רח"ל ביהודי ארץ ישראל, אנשי מפעל-המימיות לא גויסו ולא הלכו לצבא, ואע"פ כן לא נשמעה מעולם זעקת-מחאה מאף גורם שהוא, שניסה לטעון שעובדי המפעל הם משתמטים...

מדוע? - כי כל אחד הבין שהם עוסקים בעבודות הכרחיות המסייעות גם לפעילות הצבא, ואי-אפשר בשום אופן להימנע מכך, וממילא בודאי שלא מדובר באנשים המנסים להשתמט מהגיוס לצבא הבריטי. כך, באותה מידה - והרבה מְעַבֵּר לזה, יש להסתכל על תפקידם של לומדי התורה, שהרי הם תורמים יותר מכל אחד אחר למצבם של יושבי ארץ ישראל.

בניגוד למייצרי המימיות בשכונת פלורנטין, שבמקרה הטוב יכולים להיחשב כמי ש'סייעו' לחיילי הצבא, ולא יותר מכך, הרי שבני הישיבות וכל לומדי התורה מסייעים לייצור כלי הנשק עצמם! ולא רק 'מסייעים', אלא 'מייצרים' אותם, שהרי אנחנו מאמינים בלב שלם שאלמלא כוח התורה לא היו ממציאיה של 'כיפת ברזל' מקבלים את הסיעתא דשמיא להביא אותה לעולם!

בארגון 'לב לאחים' סיפרו על שידוך מוצלח שנעשה בין בעל תשובה, בוגר המדרשה של הארגון, ובין בוגרת 'שלהבת'. רכזי המדרשות שידכו בין השניים, ובחתונה היתה שמחה פורצת גבולות, כאשר המשפחות משני הצדדים היו חילוניות לחלוטין, והחתן והכלה - שניהם בני עליה.

והנה, תקופת-מה לאחר החתונה מגיעים ההורים של החתן לבקר את הזוג. היה זה בעיצומה של השבת, ובני הזוג ידעו שהוריהם עשו את הדרך בנסיעה, רח"ל, אבל לא על זה הם באו בשאלה.

ההורים הביאו עמם עוגה טעימה, והיתה זו כמובן עוגה כשירה למהדרין. "אנחנו מתחשבים בכם, וביקשנו מהמוכר שייתן לנו עוגה בהכשר הבד"ץ", אמרו ההורים. האורחים ישבו כשעה וחצי, כשהילדים משתדלים לכבדם בכל מאודם, ולאחר מכן קמו ההורים ו...נסעו בחזרה לביתם.

במוצאי שבת מתקשר האבא לבנו, ומודה לו על האירוח הנפלא, ואומר לו כדלהלן: "אני יודע שאתה אברך הלומד בכלל, והפרנסה לא ממש מצויה בביתך. תיגש לארון הספרים בסלון שלך, ושם תמצא במדף פלוני, מאחורי ספר פלוני, מעטפה. הכנתי לך שם הפתעה".

הבן כבר הבין במה מדובר, והזדעזע. הוא ניגש למדף המדובר, ומוצא שם מעטפה ובה צ'ק על סך 1,000 שקלים, מתנתם של ההורים. ואת כל זה הם הביאו בשבת-קודש.

לפתע אומרת האשה לבעלה: "תראה מה כתוב כאן, חושבני שבכך נוכל לפתור את הבעיה; על הצ'ק כתוב תאריך של יום חמישי, דהיינו שהוא לא נכתב בשבת".

ההורים הבינו שכשם שצריכים להביא עוגה כשירה למהדרין, כך הוא הדבר באשר לצ'ק, ואם הם רוצים שהבן ואשתו ישתמשו בו, הם צריכים לכותבו לפני שבת...

השאלה היתה האם להשתמש בצ'ק ובעוגה. היה ברור שאם לא יפדו

פעם הזדמנו יחד מרן הגרא"מ שך זצ"ל והגאון רבי חיים קריזווירט זצ"ל בחופה, וכיבדו את רבי חיים בברכה. ביקש רבי חיים שיגישו לו סידור, והוא ברך מתוכו. אחרי החופה שאל אותו הרב שך: "לשם מה הנך צריך סידור, הרי יודע אתה את כל הש"ס בעל פה, ובגמרא בכתובות מופיע כל סדר הברכות, אם כן יכולת פשוט להקריא את הברכה מהגמרא?"

הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א על חכמתם של גדולי ישראל

"וַיִּמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹקִים בְּחָכְמָה בְּתַבּוּנָה וּבְדַעַת" (שמות ל"ה, ל"א)

רבי שמשון פינקוס זצ"ל סיפר, כי בהזדמנות מסויימת נתבקש לספר 'סיפור יהודי'. לאחר מחשבה, סיפר את הסיפור הבא, כאשר הוא מטעים ומסביר כי לדעתו - אין סיפור יהודי מזה... וכך סיפר הרב פינקוס:

הגאון רבי חיים בריסקער, ידוע היה במידת הצדקה שלו, שהיתה מעל ומעבר להשגתנו... כך למשל, ביתו של הגר"ח היה פתוח לרווחה, כפשוטו, ממש הפקר, וכל מי שרצה יכול היה להיכנס אל הבית, למצוא לעצמו דבר מה לאכול, לתפוס מיטה וללכת לישון... לא אחת ארע, שכאשר ביקש הגר"ח עצמו לשכב על מיטתו לאחר יום של עמל התורה מפרך - הוא מצא כי מיטתו כבר נתפסה על ידי האורחים... במקרים מעין אלו, הוא היה עוקר את אחת הדלתות מצירה, מניח אותה על הרצפה, ויש עליה את שנתו הקצרה, כאשר למחרת היום הוא כמובן ממשיך את שגרת עמלו כרגיל...

מספרים שפעם נגש אחד מעוברי האורח אל הגר"ח, מבלי שיהיה לו שמץ של מושג בדבר העובדה שהעומד מולו הינו בעל הבית, ושאל: "אינני יודע, כמה זמן אוכל לשהות כאן? אני כבר נמצא פה מספר שבועות, ואין לי מושג מה מקובל כאן: האם אני יכול עוד להישאר?"...

תשובתו של הגר"ח היתה מדהימה... מבלי לחשוב פעמיים הוא השיב לשואל ואמר לו: "האמת? אני לא יודע, אבל אני נמצא פה כבר שנים, ואף פעם לא אמרו לי כלום!!!"... נפלא!!

מכל מקום, המעשה אותו ביקש הרב פינקוס לספר, הינו המעשה הבא:

באחת השנים נכנסו גבאי העיר בריסק אל ביתו של הגר"ח, וגילו לחרדתם כי בבית שורר כפור נוראי. אם נביא בחשבון את הקור האירופאי, בצרף העובדה שהבית לא היה מחומם כלל, נוכל לקבל מושג מה אודות הקור הנורא ששרר בו...

כאשר התגלה הדבר לגבאי העיר, הם מיהרו לעשות מעשה: הם שלחו ומילאו את המחסן של הרב בעצים, אשר די בהם כדי להספיק לחימום במשך תקופה ארוכה.

אלא שלאחר מספר ימים, כאשר שבו הללו לבקר בביתו של הרב,

גילו שהמצב לא השתנה כלל וכלל... הכפור עודנו עומד בעינו... "מה קרה?", הם שאלו את הרבנית, "מדוע אינכם משתמשים בעצים ששלחנו לכם?", התפלאו, אך הרבנית הסבירה כי העצים אזלו מזמן...

היא סיפרה כי מיד כאשר נודע לרב שמחסן ביתו מלא בעצי הסקה, הוא הזמין את כל העניים ליטול מהעצים כאוות נפשם כדי לחמם את בתיהם, והללו לא היו זקוקים להזמנה נוספת... תוך שעות ספורות לא נותר במחסן אפילו כפיס עץ לרפואה...

חשבו הגבאים וחשבו, עד שעלה בדעתם רעיון נפלא כיצד יוכלו לחמם את ביתו של הרב, מבלי שתהיה לו האפשרות לחלק את כל עצי ההסקה לעניים... הם הביאו אפוא מטען נוסף של עצי הסקה, מילאו את המחסן בשנית, ואף נעלו אותו כראוי, כאשר הפעם הם מבהירים לרבנית בלשון שאינה משתמעת לשני פנים, כי העצים הינם רכוש הקהילה וכי לרב ובני ביתו אמנם ניתנה רשות להשתמש בהם לצורך עצמם, אולם בשום פנים ואופן לא לחלק אותם לאחרים...

למחרת היום באו הגבאים לבדוק את מצב החימום בביתו של הרב, ולהפתעתם המוחלטת התברר להם כי הכפור עדין שולט ברמה... "היתכן?", טענו הגבאים באוזני הרבנית, "הלא אתמול הבאנו עצי הסקה, ואסרנו עליכם לחלק את העצים לאחרים! אם העצים עדין

סיפר לי ד"ר הרט, שמישהו ניגש פעם לרבי חיים קניבסקי שליט"א ושאל אותו כמה פעמים כתובה בתורה המילה 'משה'? על אתר השיב לו רבי חיים בהחלטיות: "שש מאות וארבע עשרה!". שאל אותו יהודי: "אבל כבוד הרב, בדקתי במחשב ויצא שיש שש מאות ושש עשרה פעמים?"

ומספרים, שפעם הזדמנו יחד מרן הגרא"מ שך זצ"ל ורבי חיים בחופה, וכיבדו את רבי חיים בברכה. לפני שברך, ביקש רבי חיים שיגישו לו סידור, והוא ברך את הברכה מתוכו. אחרי שהסתיימה החופה, שאל אותו הרב שך: "לשם מה הנך צריך סידור, הרי יודע אתה את כל הש"ס בעל פה, ובגמרא בכתובות מופיע כל סדר הברכות, אם כן יכולת פשוט להקריא את הברכה מהגמרא?". אמר לו: "כן, אבל אם אקרא מתוך הגמרא, אני לא אדע היכן להפסיק".

סיפר לי ד"ר הרט, שמישהו ניגש פעם לרבי חיים קניבסקי שליט"א, ושאל אותו כמה פעמים כתובה בתורה המילה 'משה'? על אתר השיב לו רבי חיים בהחלטיות: "שש מאות וארבע עשרה!". שאל אותו יהודי: "אבל כבוד הרב, בדקתי במחשב ויצא שיש שש מאות ושש עשרה פעמים?". אמר לו רבי חיים: "המחשב טעה, יש בדיוק שש מאות וארבע עשרה פעמים!". תמוה האיש: "כיצד יתכן שהמחשב טועה?", ורבי חיים הסביר: "אתה ביקשת מהמחשב שימצא את המילה 'משה', וכתבת זאת בלי ניקוד. בתורה כתובה המילה משה שש מאות וארבע עשרה פעם, ומלבד זאת האותיות מ.ש.ה מופיעות פעמיים נוספות אך בניקוד אחר: האחת - 'ואם ימעט הבית מהיות משה', והשניה "שמט כל בעל משה ידו".

"ולכך נקראו סופרים שהיו סופרים כל אותיות בתורה" (מדרש תנחומא פרשת בשלח, סימן טז).

(מתוך הגדה של פסח ומתוק האור)

נמצאים - מדוע אינכם משתמשים בהם? ואם הם חולקו לעניים - הלא גזל יש בדבר, שכן לא ניתנו לכם אלא לצורך שימושכם הפרטי!", הוסיפו, והרבנית נענתה והסבירה: "אתם בודאי צודקים. הרב לא יכול לחלק את העצים לעניים - שכן גזל גמור יש בדבר. אולם דווקא משום כך סרב הרב להשתמש בעצים אלו, באמרו כי כל עוד אין לעניים איך לחמם את ביתם, גם הוא אינו מוכן לחמם את ביתו!".

זהו הסיפור הנפלא, אותו הגדיר הרב פינקוס כ'מעשה יהודי'... כי אמנם, מי יכול לעשות מעשה שכזה? מי יכול להתנהג כך? רק יהודי!!

אין זקנים

פעם התבטא מרן החזון איש באוזני מישהו: "בדור שלנו, אין זקנים!". שאל אותו: "אבל הרי רואים שיש?". אמר לו: "לא, הם מהדור הקודם".

סיפר מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, שפעם בא לסנדלר בעיירתו, שהיה יהודי צדיק [בשעה שלא היתה לו עבודה, ספר הזוהר היה פתוח לפניו], והוא התחיל לתקן לו את הנעל. לפתע נכנסה אשה אחת ואמרה: "טוב שאתה נמצא, אני רוצה שתתקן לי את הנעל, כי פעם שעברה תיקנתי אצל משה, והוא לא תיקן לי אותה כמו שצריך...".

התרומם הסנדלר במקומו בכעס ואמר לה: "גברת תצאי מחנותי, לך לא אתקן נעלים, כי דיברת לשון הרע!".

כך היה נראה סנדלר של פעם, ומדובר בסך הכל לפני שבעים שנה, לא שבע מאות שנה...

יודעים את התורה

רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל אמר פעם על אחיו, רבי זלמל'ה, שיודע הוא את כל התורה כולה. "אבל" - הוסיף ואמר - "הוא יודע אותה רק ישר ולא הפוך, ואילו הגאון מוילנא ידע את התורה גם הפוך!".

שאלוהו מה הענין לדעת את התורה הפוך, והוא הסביר: "הנה את הפרק 'אשרי יושבי ביתך' מתהילים כולם יודעים בעל פה, ועם כל זאת אף אחד אינו יכול לאמרו מהסוף להתחלה. אם אדם ינסה לעשות זאת, יוצרך כל פעם לחשוב ולחשבן את המילה שבאה אחרי המילה שהוא אווז בה.

"אבל, אם מונח סידור מול עיניו, גם אם יבקשוהו לקרוא את הפרק מהסוף להתחלה, לא תהיה לו כלל בעיה לעשות זאת, כי יקרא מילה אחרי מילה מתוך הסידור, אלא בסדר הפוך.

"הגאון מוילנא", אמר רבי חיים, "היה יודע את התורה כולה ישר והפוך. מדוע? כי היתה אצלו בבחינת 'כתבם על לוח לבך' (משלי ג, ג), היא היתה חקוקה בליבו והוא קרא ממנה כמו מתוך ספר".

הגאון רבי חיים קריזוורט זצ"ל, רבה של אנטוורפן, נודע בבקיאותו העצומה בכל הש"ס אשר היה שגור על פיו בעל פה.

ביום הנישואין העשירי שלהם, אמרה לו אשתו שהיא צריכה לתת שבח והודיה מיוחדת להשי"ת, כי בישיבה היכן שלמד, היה עוד יעקב-זלמן "אבל הוא לא היה כזה מיוחד כמוך!!!", שמע את הדברים וחישב להתעלף...

הגאון רבי אשר דרוק שליט"א, על כוחו העצום של הדיבור

"מלא אתם חֶכְמַת לֵב" (שמות ל"ה, ל"ה)

לפני הכל - פותח הג"ר אשר דרוק שליט"א, מחובתנו, ומזכותנו לדעת שהדיבור הוא הכוח הכי עליון שיש באדם: הגר"א (בביאורו על משלי א, ג) אומר דבר נורא: "יודע שהמצוה הגדולה מכל המצוות היא לימוד התורה - ולהיפך דברים בטלים וליצנות שהוא היפך התורה", היינו כשם שלימוד התורה הוא כנגד כולם, כך ביטולה הוא כנגד כולם! אז הנסיון הכי קשה לאדם זה להימנע מ"דברים בטלים". ומדוע? משום שהמצווה הגדולה ביותר היא תלמוד תורה, ששקולה כנגד כל התרי"ג וכנגדה מתייצבים ה"דברים בטלים". אגב, זה שתלמוד תורה שקול כנגד כל התרי"ג, אמר רשכבה"ג מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א, שהכוונה כנגד כל המצוות שקיימו מאז ומעולם ועד עתה!

בשיחה האחרונה שמסר מו"ח הגר"ש ברעוודא זצ"ל, הביא שהסיבה שכה החמירו בדברים בטלים, היא משום שכמו שעולם הקדושה נבנה מדיבור של קדושה, כך עולם הסטרא-אחרא נבנה מדיבור בטל! הכוח הכי עליון שיש בקרב בני האדם הוא כוח הדיבור!

המשנה ברורה מביא בהלכות שבת בשם השל"ה, לומר על הדברים שקונים 'לכבוד שבת קודש' משום "שהדיבור פועל הרבה בקדושה". ואנו נאמר: אתה רוצה לפעול הרבה בקדושה על הילדים? תוכל לעשות זאת בכוח הדיבור! זה לא 'במקרה' אלא כתוצאה מכך שהכוח העליון ביותר באדם הוא כוח הדיבור. הדיבור חודר לנפש ברבדים הכי עמוקים!

מעשה שהיה ממחיש עד כמה ניתן להעצים את הזולת בעזרת 'מילים':

במשפחה מסויימת נפטר הסבא שהיה תלמיד חכם, אציל נפש ובעל מידות טובות, ושמו ר' זלמן. באותה תקופה גם הלך לעולמו אחד מגדולי ישראל ושמו ר' יעקב זצ"ל - שהיה בשכנות עם המשפחה. כאשר נולד במשפחה בן-זכר נתרפאה המשפחה כולה, וייקרא שמו בישראל 'יעקב זלמן'.

עם השמות הנפלאים בהם זכה הרך הנימול, היו כולם משוכנעים שיסב נחת גדול להוריו. אבל כאשר החל הילד לגדול, אפילו יום אחד של נחת לא היה ממנו... בהתחלה גוננו עליו ההורים, ומצאו הסברים לכל התלונות, אבל עד מהרה נאלצו להודות שהבעיה צומחת בביתם. לא בחיידר ולא בקרב חבריו.

מה עשו ההורים? התפללו. לא הפסיקו להתפלל! מי שהיה רואה את אמו מדליקה נרות בערב-שבת קודש, היה בטוח שקרה פה

אאמו"ר זצ"ל [מגיד מישרים הנפלא, הגאון רבי מרדכי דרוק זצ"ל] נהג כך בביתו. מגיל קטן החדיר בילדיו אמון במה שהם עתידים לצמוח - ואכן זכה שאחי יצאו תלמידי חכמים מובהקים! אבל לפעמים כן צריך להשתמש בכוח הדיבור לתוכחה, ואף לגערות בתחום החינוך!

גם כשאבא גוער בבנו, זה צריך להיות בנוסח "אני יודע שבסוף יהיה לנו מומך הרבה נחת - אבל מה קורה בינתיים?". ושוב, לא לומר זאת מן השפה ולחוץ, אלא באמת לבנות בנפשנו פנימה את האמון בילד. סיפר לי בחור בדמעות-שליש, שאביו היה מוכיח אותו בנוסח הנ"ל - "המשפט הזה של אבא שלי הציל אותי, כי ידעתי שתמיד אני אצא מזה!"

על הפסוק "אל תוכח לץ פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך" (משלי ט, ח) אומר החיד"א שכאשר אתה מוכיח אדם לא תאמר לו 'לץ', כי זה יגרום שהוא ישנאך, אלא 'הוכח לחכם', תאמר לו 'חכם', ואז 'ויאהבך' ויקבל תוכחתך!

היום אסון - "וזכני לגדל בנים ובני בנים חכמים ונבונים אוהבי ד', יראי אלקים, אנשי אמת, זרע קדש, בד' דבקים, ומאירים את העולם בתורה ובמעשים טובים ובכל מלאכת עבודת הבורא" - - -

כאשר סיים הצדיק'ל את שנות החיידר, המליץ המלמד לחפש לו מקום שמשלב רכיבת-סוסים, כי במסגרת סטנדרטית אין לו סיכוי. מצאו לו מקום, וגם שם לא ראו ממנו נחת. אבל איכשהו חלפו השנים ולישיבה-גדולה הצליח להשתחל למקום סטנדרטי. בכל זאת, דמעות של אמא בהדלקת נרות!...

בישיבה למדו מאות תלמידים, וביניהם עוד אחד בשם 'יעקב זלמן'. בין שני היעקב זלמנים' היו שני הבדלים: ההבדל הראשון פיזי, יעקב-זלמן 'השני' היה רזה וגבוה - ויעקב-זלמן 'שלנו' הפוך. ההבדל השני רוחני, יעקב-זלמן שלנו בקושי למד - השני הפוך! מתמיד! פיינער! עדין-נפש! פשוט כליל המעלות!

איך מבדילים בישיבה בין שני היעקב-זלמן? אם מגיע טלפון למשל, איך ידעו למי הכוונה? החליט מי שהחליט להצמיד ליעקב-זלמן המתמיד את התואר 'גדול', שהרי דרכו לגדלות סלולה ועומדת! אז היה את 'יעקב-זלמן'. והיה את 'יעקב-זלמן-הגדול'.

חלפו- עברו השנים, והבחורים הגיעו לפרק "האיש מקדש". יום אחד הגיע לארץ ראש ישיבה מארה"ב, אשר תר אחר חתן לבתו המהוללה. ניגש אליו שדכן והודיע לו שאם ברצונו לחוגג בליל החתונה גם "הכנסת ספר תורה", יש לו הצעה מתאימה עבורו - ספר תורה חי!

- איך קוראים לו?

"יעקב-זלמן-הגדול".

- הגדול?

כן. זהו כינוי שנועד להבחין בינו לבין מישהו אחר בשם דומה, אך ממש לא "גדול"...

אהה!...

יצר קשר עם בחורים בישיבה והאינפורמציה כמעט שיכרה אותו. "הבחור הכי טוב בישיבה" היה השבח הבסיסי, מכאן זה רק עלה ל"בחור הכי טוב בכל עולם הישיבות"... שאל בחור שני, שלישי, רביעי שישי, שביעי. כולם פה-אחד נמנו וגמרו בשבח מעלתו. סבר וקיבל.

יצר מיד קשר עם שדכן. השדכן ניסה לומר משהו, אך ראש-ישיבה, בהתלהבותו כי רבה, דחק בו לסדר מיד פגישה שכן "הבת שלי הגיעה איתי לארץ!".

משהשתק הצליח השדכן להתנצל ולספר שהוא באבל.

"אנטשולדיקט!" [- סליחה] התנצל הראש-ישיבה "ורק בשורות טובות!".

הוריד את השפופרת ושאל את עצמו מה אני עושה? עכשיו נמתיך שבוע שהוא יקום? היה לא תהיה!... מי יודע אם היהלום לא ייחטף בתוך אותו שבוע!

הגיע הראש-ישיבה לנחם, ביקש סליחה ומחילה ואמר שעקב דחיפות הענין הוא מבקש רשות לעביר את ניהול השידוך לאחד מתלמידיו שמתגורר בארץ. הוא מתחייב שאם השידוך יעלה יפה יבוא השדכן על שכרו באופן מושלם, כאילו הוא, ורק הוא, ניהל את כל השידוך מרישא ועד גמירא.

להצעה כזו לא יכל השדכן לסרב...

מיד פנה הראש-ישיבה לתלמידו, ביקש ממנו ליטול על עצמו "מצוה שאינה יכולה להעשות בידי אחרים"... ואז נזכר ראש הישיבה שאפילו את הטלפון של המשפחה לא לקח מהשדכן. מה לעשות, ככה זה כשאתה נופל באמצע סעודת-הבראה. אז מה עושים? אין ברירה. תיסע לישיבה, תקרא ל'יעקב-זלמן-הגדול' ותבקש ממנו את הפרטים של הוריו. שים לב; יש שם שני בחורים באותו שם.

יעקב-זלמן סתם ויעקב-זלמן-הגדול. אל תטעה ביניהם!

מיהר השדכן לישיבה. תפס את הבחור הראשון שנקרה בדרכו וביקש ממנו לקרוא ל'יעקב-זלמן-הגדול'. לא חלפו כמה דקות והצדיק ניצב מולו. שוחח עמו מעט, ביקש את הפרטים ויצא לדרכו. דבר אחד לא ידע הראש-ישיבה: באותו יום נכנסו לפני כסא-הכבוד הדמעות הרבות שהורידו הוריו של יעקב-זלמן ('הקטן') והא ראייה: שהבחור שהשדכן החדש ביקש ממנו לקרוא ליעקב-זלמן-הגדול היה בחור שהגיע לישיבה ל'חיזוק'... הוא עדין לא למד לעמוד על ההבדלים שבין יעקב-זלמן ליעקב-זלמן-הגדול, אבל כיון ששמע את הכינוי 'הגדול' הבין שהכוונה ל'גדול במידות גופו'. לא חשב פעמיים וקרא ל'יעקב-זלמן' שלנו - ממנו קיבל את פרטי ההורים...

אמו של יעקב-זלמן עונה לטלפון. מתוך היכרות עם ההצעות הקודמות שהגיעו, הבינה שהפעם נפלה טעות. היא הרי מכירה את המשפחה שמציעים, ואין סיכוי שהם יבחרו בבן שלה כחתן. כדי למנוע מבוכה, ביקשה מהמתקשר לברר עוד על הבן, אך הוא מילא את פיו בשבחים והסביר שכבר יש לו תשובה חיובית מהצד השני... השפופרת נפלה.

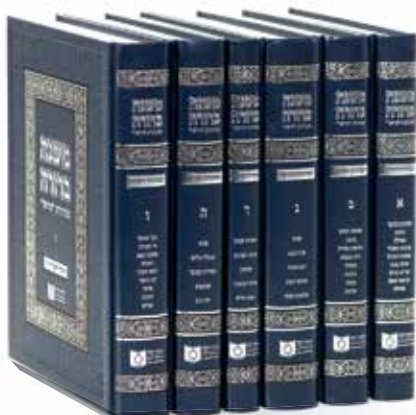
קיצורו של דבר: הם הקימו בית-נאמן בישראל! בשבתות שהתארח אצל השווער הכין דבר-תורה בעזרת חבריו, ואיכשהו העניינים הסתדרו.

מה שצלצל באזניו כל הזמן היה הפתגם של אשתו "במה זכיתי לשמש ספר-תורה?"... הוא לרגע אחד לא הבין את זה, הוא הרי מכיר את עצמו ויודע היטב עד כמה הוא לא ספר-תורה!

אבל היא חוזרת על זה שוב ושוב, אז אולי יש בזה משהו?...

יום רדף יום, וספר-תורה רדף ספר-תורה. האמון האדיר שהם נטעו בו - מתוך מחשבה מוטעית אמנם שהוא הספר-תורה המדובר... - חלחל אל ליבו ויצר את המהפך. הוא דבק בתורה, עד שהפך בעצמו לספר-תורה.

המבצע

תרומ
למשך
סך כל

וקבל
סט 'מ'
'ספר
ה

3

תרומ 20 ש"ח לחודש
למשך 10 חודשים
סך כל התרומה 200 ש"ח

וקבל מיידית
סט 'לקראת שבת'
'ספר המפתח' על
המשנ"ב

2

תרומ 19 ש"ח לחודש
למשך 10 חודשים
סך כל התרומה 190 ש"ח

וקבל מיידית
סט חדש! 'משנה ברורה'
בכריכה רכה בפורמט גדול
'ספר המפתח' על
המשנ"ב

1

תרומ 17 ש"ח לחודש
למשך 10 חודשים
סך כל התרומה 170 ש"ח

וקבל מיידית
סט חדש! 'משנה ברורה'
בכריכה רכה בפורמט כיס
'ספר המפתח' על
המשנ"ב

להשתתפות במבצע הגדול

לכבוד תחילת המחזור החדש ב'דף היומי בהלכה' מבצעי המתנות הגדולים של 'דרשו' ו'אחינו' ממשיכים לזמן קצר תורמים לפעילות הקירוב של ארגון 'אחינו' וזוכים במתנות מ'דרשו'

6 **תרום 30 ש"ח לחודש**
למשך 16 חודשים
סך כל התרומה 480 ש"ח

וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
סט 'לקראת שבת'
'מועד לדוד' במהדורה חדשה!
'חמשה חומשי תורה'
'ספר המפתח' על המשנ"ב

5 **תרום 24 ש"ח לחודש**
למשך 18 חודשים
סך כל התרומה 432 ש"ח

וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
סט 'לקראת שבת'
'מועד לדוד' במהדורה חדשה
'ספר המפתח' על המשנ"ב

4 **24 ש"ח לחודש**
שך 12 חודשים
התרומה 288 ש"ח

ל מיידית
'שנה ברורה'
המפתח' על
משנ"ב

מזקד 'דרשו' 02-5609000

ואגב, באותה תקופה, בשנת תרצ"ג, חיתן הרה"ק ממונקאטש ה'מנחת אלעזר' זי"ע את בתו היחידה. חתונה כזו היתה מאורע נדיר בפני עצמה, ויהודי אמריקה שלחו במיוחד אדם עם 'מסרטה' - שלא היה בנמצא בימים ההם - לתעד את השמחה. בעת שהבחין המנחת אלעזר במסרטה ניצל את ההזדמנות וצעק בריש גלי בראש כל חוצות, לעיני קהל האלפים, את צעקתו המפורסמת: 'יהודים שמרו שבת! יהודים שמרו שבת!'

גאב"ד חרדים הרה"צ אשר אנשיל כ"ץ: ב'שמירת שבת' זוכים לברכה המשולשת

"לא תבערו אש בכל מושבתכם ביום השבת" (שמות ל"ה, ג')

ארה"ב שנת תרע"ג, שב"ק ויקהל ופקודי.

עננים שחורים העיבו על שמי העיר מנהטן, תוצאה משריפה אדירה שפרצה בעצם יום השבת בתוך מפעל בדים גדול, כאשר כל עובדי המפעל לכודים בתוכה ללא יכולת לצאת. השריפה ושלהבותיה שנראו מרחוק גבתה את חייהם של עובדי המפעל, מאה ארבעים ושש במספר, לבד מנערה יהודיה שחיה ניצלו אודות לשמירת השבת.

סיפורנו מתחיל אי שם בפולין, כחודשיים לפני, בבית משפחת גולדשטיין.

חיי היהודים באותה תקופה בפולין היה בשפל המדרגה, הם סבלו חיי עוני וצער קשים ומרים. גם על משפחת גולדשטיין לא פסחו המחסור והרעב, ואף הם רעבו ללחם כפשוטו, ה"י. אב המשפחה שראה כי אין ברירה אחרת החל חוסך פרוטה לפרוטה במטרה לצבור מחיר נסיעה לארץ האפשרויות הגאלדינע מדינה' (-ארץ הזהב) אמריקה, ואולי כך יהיה בידו לחם לפי הטף.

האב צבר פרוטה ועוד אחת, אך כעבור שנים עדיין לא הצטבר בידו סכום שיספיק. עם המעות שבידיו יכל לרכוש כרטיס נסיעה יחידה באניה רעועה. המשפחה הסתפקה, עד שנפל הפור על הבת בלומא רויזא, היא תיסע.

כך, אחר הכנות רבות, יצאה השיירה כולה מביתם הקט לעבר הנמל, ללוות את הבת. טרם עלתה על סיפון האניה, פרץ אבי המשפחה בבכי עז, עד שנעו אמות הספים והאניה הטלטלה. בקושי רב ביטא את מילותיו, אך הם נאמרו בתוקף: "בלומא רויזא, בתי, זכרי כי בת ישראל כשרה את! מסרי נפשך על קדושת השבת! זכרי כי לאורך הדורות יותר מששמרו היהודים את השבת, שמרה השבת על היהודים".

האניה הפליגה...

על חופי ניו-יורק המתנינו לה קרוביה, שמעתה יהיו עבורה כבית. הם גם דאגו לה בהמשך לעבודה מסודרת במפעל הבדים הידוע

'המשולש' (טריינגל בלע"ז), והיא החלה במלאכה. ביום השבת, גילתה לחרדתה כי אין זכר ליום השבת ר"ל, לא בבית מארחיה-קרוביה וכל שכן לא במפעל הבדים, היום השביעי היה יום ככל הימים, וכמעשיהם בששת ימי המעשה כן מעשיהם ביום השבת, ר"ל. מנהלי המפעל מחייבים עבודה רצופה ללא יום מנוחה, וכבוד השבת נתון למשיסה ורמוס ביד מחלליה, ה"י. [בכדי לשבר את האוון נבהיר את הידוע כבר: בתקופה ההיא הייתה שמירת שבת - ניסיון הדור. באמריקה המתחדשת לא היה מקום לזכרה ולשמירתה כלל, כל המפעלים ושאר מקומות העבודה לא הכירו כלל ביום מנוחה, הן 'זמן שוה כסף', וחייבו את עובדיהם לבוא כל יום. מי שלא בא לעבודתו ביום השבת פוטר לאלתר ביום ראשון. היו הם החרדים לדבר ד' שמסרו נפשם על קדושתה, והחלו בעבודה אחרת מידי שבוע בשבוע, אך רובם ככלום נכשלו ולא החזיקו מעמד ה"י.

ואגב, באותה תקופה מדוברת, כמה שנים לאחמ"כ, בשנת תרצ"ג חיתן הרה"ק ממונקאטש ה'מנחת אלעזר' זי"ע את בתו היחידה. חתונה כזו היתה מאורע נדיר בפני עצמה, ויהודי אמריקה שלחו במיוחד אדם עם 'מסרטה' - שלא היתה בנמצא בימים ההם - לתעד

את השמחה. בעת שהבחין ה'מנחת אלעזר' במסרטה, ניצל את ההזדמנות וצעק בריש גלי אל תוכה, בראש כל חוצות, לעיני קהל האלפים, את צעקתו המפורסמת: "יהודים שמרו שבת! יהודים שמרו שבת!".

בלומא רויזא שנבהלה מראות עיניה, חידדה לעצמה שוב ושוב את צוואת אביה למסור נפש על קדושת השבת, וכך עשתה, בכל שבוע מצאה אמתלא אחרת איך להתחמק מעבודתה. פעם היו אלו כאבי אוזניים ושיניים שתקפו אותה לפתע פתאום, ופעם היה זה חולי וחולשה אחרת. גם בבית נשמרה ר"ל לא להכשל, וכך צלחה שבתות מספר ללא חילולין.

אך לא לעולם חוסן, וביום ששי אחד נקראה אל מנהל המפעל, שהודיע לה כי 'נגמרו הסיפורים'. הוא אינו פתי המאמין לכל דבר, הוא אינו מאמין כי תמיד באותו יום ובאותה שעה תוקפים אותה מכאובים פתאומיים, הוא מבין כי השבת היא המונעת, וכאן במפעל - היו לא תהיה! או עבודה לשבעה, או כלל וכלל לא. ותיפול לפני רגליו בבכי ובתחנון לחוס על נפשה - אך דבריה לא נשמעו ועקשנותו של המנהל גברה. וכך בפחי נפש חזרה לבית, כשאינה יודעת מה תעשה למחר, ניסיון קשה עמד בפניה. ואם לא די באלה, בבואה הודיעו לה קרוביה כי קשה כח סבלם, ומה שהיא דרה אצלם עולה עבורם ממוון רב, משכך תצטרך מעתה לישא בעול הוצאות הבית, ואם חלילה היא תפוטור ולא יהיה לה לשלם - לא יוכלו להמשיך להחזיקה, על אף רצונם הטוב.

ותחלחל בלומא רויזא מאוד, ולא ידעה להשית עצות בנפשה. היא קמה ביום השבת כשדברי אביה מצלצלים באוזניה 'מי ששומר שבת - השבת מגנת עליו' והחליטה באחת: יהיה מה שיהיה! אני לא אחלל שבת! הנני מוכנת ומזומנת למסור נפשי למען קדושת השבת! היא העמידה פניה כהולכת לעבודתה, אך למעשה הלכה וישבה ברחובה של עיר לאורך כל שעות היום, בתוך הקור והכפור האמריקאי, בשיאו של חורף, בהותירה אחריה את עבודתה לצמיתות, ואף את האכסניא. כך ישבה שעות רבות על אחד הספסלים בו מצאה מנוח, מנסה להיזכר מעט מעונג השבתות בנעוריה בבית אביה, אי שם לפני ימים לא רבים. רק גבורת מסירות הנפש חימומו במקצת את עצמותיה מהקור הנורא שנשב בחוצות.

בהעריב השמש, משהופיעו שלושה כוכבי שמיא, ברכה ברוך המבדיל בין קודש לחול', וצעדה הביתה, בידיעה כי שמא הלילה או למחרתו הינם הלילות האחרונים שם, טרם תושלך החוצה לרחוב העיר... אולם על פניה נסוכה היה שלוה וגבורה יהודית, על שעמדה בנסיון ושמרה שבת כראוי וכדת.

בהגיעה לבית קרוביה מצאה את כולם סהרהורים ומפחדים, וכשאך נכנסה על סף הדלת, מיד פלטו כולם זעקה גדולה, מה, את חיה?! האומנם?! הלוא הבנין היה מלוכד סגור ומסוגר אין יוצא ואין בא! איך יצאת מהבנין? איך ניצלת?

היא שלא ידעה כלל במה דברים אמורים, ולמה פתאום חרדים כולם

לשלומה, ענתה כמשיחה לפי תומה, ואמרה בפשטות שלא הלכה היום לעבודתה אלא החליטה במסירות נפש לשמור את השבת, גם אם תשאר בגין כך ללא קורת גג וללא לחם ושמלה.

המה שמעו כן תמהו, ובאחת נענו כולם: "ברוך ד' אשר נתן מנוחה לעמו ישראל", בזכות כך שלא הלכת לעבודה ניצלת ממוות!". משבאו הידיעות הברורות יותר, התוודעה הנערה לממדי האסון הנורא שממנו ניצלה בזכות השבת. באותו יום השבת פרצה שריפה נוראית במפעל, כשרוב רובם של העובדים לכוידים פנימה ללא יכולת בריחה, כיוון שכל הדלתות היו נעולות וסגורות, ועובדי המפעל ששכנו בקומות הבניין העליונות, הן אלו שנמנעו מלקפוץ, והן אלו שקפצו, כולם קפדו חייהם ונהרגו ר"ל. מתוך מאה ותשעים עובדים נספו רובם ככולם, מלבד ניצולים יחידים שאחת מתוכם היתה הנערה היהודיה בשם בלומא רויזא גולדשטיין, וזאת, לאור מסירות נפשה על קדושת השבת.

היא אומר מעתה 'כי אשמרה שבת אל ישמרנו' (זמירות ליל שבת, פיזט מה'אבן עזרא') - יותר ממה שאנו שומרים את השבת, השבת שומרת עלינו.

ושמרו בני ישראל

ואת זה אמרו חז"ל (דברים רבה ד ד.) עה"פ (שם יא כב) "כי אם שמור תשמרון את כל המצווה הזאת" וגו', "מהו את כל המצווה הזאת", רבנן אמרו זוהי השבת ששקולה כנגד כל המצוות שבתורה, לומר לך, **אם שמור את השבת תזכו אשר תשמרון מכל רע**". וכן אמר רבי יוחנן (תנחומא כי תשא. מדרש תהילים יז) **'אם אתה משמר את שלי אני משמר את שלך'**, ע"כ.

סוף מעשה היה, שסיפורה של אותה נערה עורר לבבות הרבה וגרם לקידוש שם שמים נשגב, והתעוררות גדולה בקרב אחינו שבגלות אמריקה שלא זכו לשמור שבת ה", ורבים השיבה מעוון בהתחזקות במסירות נפש לשמור מעתה את השבת בכל פרטיה ודקדוקיה, כאשר בראש השבים בתשובה היו בני משפחתה - מארחיה שהמה ראו את גודל הנס, והתחזקו בשמירת השבת כתיקונה, וכמובן נשאר מארחיה ולא השליכוה, עד שזכתה בלומא רויזא בבוא הזמן להקים בית נאמן בישראל בזכות שמירת השבת.

ושמא על פי מעשה זו יש לפרש בצחות את הפסוק בפרשתן בה פתחנו: "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת" שהכי קאמר: אנא שמרו שבת בכדי 'שלא תבערו' ע"י חילולה 'אש בכל מושבותיכם, ביום השבת' כעונש על על מעשיכם.

ובהכי ניתן להוסיף טעם, בהא שמתוך כל הל"ט מלאכות, מונה התורה מלאכת הבערה בלבד, וכפי שדייקו חז"ל וחלקו בדבר, ולדין ניתן להוסיף עוד דלהכי קאתי, לומר, שכעונש על חילול שבת על כל הל"ט מלאכות גם בנוסף יבוא האש, ירחם המרחם.

וכמסופר על אנשי העיר 'טשערנאביץ' ששנים רבות נהגו לפזז ולכרכר בריקודים ביום השבת כשהשטן מרקד ביניהם, מתוך רמיסת הדת והצניעות והשבת, והכל באמתלא של "לכבוד שבת", ולעומת זאת מאותה תקופה שהחלו בריקודיהם החלו לפרוץ הרבה

ולרוץ לטהרת המקווה... [ואולי נוסף בזה המשך המאמר, בדרך צחות, שאם תתנהג כך לעשות השבת כבר בחול ולהקדים בואה ולא ברגע האחרון, אזי 'ואל תצטרך לבריות' - לא תבוא ללעג בפי הבריות שיאמרו לך לאמר 'נו נו, סאיז שוין שבת... ודי למבין].

וכבר פסק כן הרמב"ם (הל' שבת פרק ל"ב) 'איזהו כבוד שבת וכו' זה המתעטף בציצית ויושב בכובד ראש, מייחל לקבלת פני השבת כמו שהוא יוצא לקראת מלך'.

הוא אומר, ההכנות לשבת אינן מתחילות ביום שישי בבוקרו של יום, הן מתחילות כבר בששת ימי המעשה מיד בצאת השבת שלפניו, מחד בשבא לשבתא, כך זוכים לשבת כדבעי. מסופר על הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע מוויניץ, ששאלוהו טעם למה שהוא נוהג למהר ב'סעודה שלישית' עת רעווא דרעוויין, הלא מנהגנו בחצרות קודש אחרים שאנו מאריכים מאוד בדבר הזה, השיב - אני ממהר כבר לשבת הבאה... ודפח"ח. הכנה לשבת מתחיל במוצאי שבת. הוא זה שאומר הרמב"ן (לעיל כ ח) שמהאי טעמא תיקנו להזכיר את השבת בשיר של יום במשך כל השבוע לומר 'היום יום ראשון בשבת' 'שני בשבת' וכן הלאה 'שהוא בכדי לעורר כיסופין וציפוי הלב לצפות ולהשתוקק ליום השבת' שיהיה 'אכסוף נועם שבת'.

עוד זאת יש בהכנה לקראת השבת, והוא מה דמתאמרא משמיה דהרה"ק רבי שמעלקע מניקלשבורג זי"ע על הפסוק (לעיל לא יז) 'ביני ובין בני ישראל אות הוא לעולם' - שהרוצה לדעת מה מצבו בינו לבין קוב"ה, יבדוק כמה שייכות יש לו ל'אות הוא' של שבת, כמה הוא מצפה ומשתוקק במשך ימי השבוע לביאת השבת, אם ממתין ומצפה כל השבוע לבוא השבת, 'יושבת וממתנת עד כלות, לביאת שבת' היינו עד כלות הנפש - ער שרייט מנהמת לבבו 'שבת קודש נפשי חולת אהבתך', אז סימן הדבר כי קרוב הוא לה' וחזק חיבורו בינו ובין קונו. אך להיפך אם השבת הוא לו כעול וכמשא וטרחה, הוא ממתין לסיומו ואינו מזדרז לביאתו, סימן הוא כי ירחק ממך המקום, והקשר של עם ריבונו רופף, וזו העת שיעשה לעצמו חשבון הנפש.

בפרט בהאי שעתה ששבת קודש זו היא 'שבת שקלים' בה אנו מצפים ומבקשים (בפיוט יוצרות) 'ושקל אשא בבית נכון ונשא', בוודאי שעלינו להתכונן לשבת ולצפות לה כראוי, ובשכר זאת יקיים בנו הבטחת חז"ל (שבת קיח: ובירושלמי תענית פ"א ה"א) 'אולי שמרו ישראל את השבת מיד נגאלין'.

הרי לן ששמירת שבת הוא מקור הברכה - 'ברכה המשולשת': השומרה כראוי זוכה לשמירה עליונה בבני חיי ומזוני. גם מינה מתברכין שיתא יומא משפיע בשפע ברכה ופרנסה. וגם ואני קרבת אלוקים לי טוב, השבת מקרבת האדם להיות קרוב לקוב"ה, וכדברי הרה"ק מניקלשבורג.

א"כ, בכל לב בכל נפש ובכל מאוד, שרייט'שעט יודלעך גוט שבת!

(מתוך שיחת גאב"ד חרדים שליט"א)

שריפות בעיר. משעלה הרה"ק ה'באר מים חיים' בעל 'סידורו של שבת' זי"ע לשמש ברבנות 'טשערנאביץ', התקין לבטל את מנהג ריקודי החילול שבת והתערובת, והבטיח לבני העיר כי בשכר זה לא תפרוץ שם שריפה לעולם, וכן הוי, בני העיר קבלו על עצמם תקנת רב העיר, ומאותה יום והלאה פסקו באחת השריפות שפרצו שם. כעבור שנים הרבה, משעלה ה'באר מים חיים' והשתקע בארה"ק, שכחו בני העיר הבטחתו וחזרו לסורם הקדמון, וראה זה פלא, לאלתר שבה האש להשתולל והציתה את בתי העיר.

והכינו את אשר יביאו - ההכנה לשבת קודש

וודאי ופשוט הדבר ואין צריך לומר אשר בכדי לשמר את השבת כדבעי, צריך להתכונן אליה כראוי וכנכון. וכדמתאמרא משמיה צדיקים (דרשות חת"ס תקס"ב עמוד קנא, וב'אמרי חיים' פרשתן) על הפסוק הנזכר 'לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת', דהפסוק בא לומר: אי אפשר להדליק ביום השבת את האש קודש של השבת, שתבער בך בתוכך פנימה, אלא בכדי להדליק בך ובקרבתך את האש, יש תנאי של 'ששת ימים תעבוד' (לעיל כ ט), היינו שתעבוד את ה' כדבעי במשך ששת ימי המעשה, ורק כך תזכה להמשך הכתוב 'וביום השביעי שבת לה' אלוקיך' - שתרגיש את אור השבת. והכי קאמר: לא תבערו את האש ביום השבת - אלא הסיקו את הלב קודם לכן בכדי שתבער בקרבכם קדושת השבת, עכת"ד. (וכע"ז ראה ב'קדושת לוי' פר' כי תשא ד"ה ושמרו, שעבודת ה' של ימי השבוע גורם לשמירת שבת, שתהא כהלכתה בכל פרטיה וחקותיה לבל יכשל בה).

את אור השבת מדליקים ע"י תורה ועבודה של ששת ימי המעשה, בעבודה של תורה ומצוות, אם בלימוד הל' שבת טור שו"ע ונושאי כלים, אם בלימוד 'דף הלכה היומי', אם בספרי מוסר וחסידות וכד', ככה, ורק ככה, תוקד בו אש קודש בשבת שירגיש חיות ומתיקות בשבת. שהרי 'קדירת החמין' לבד אין בכוחה לגרום שבהגיגו תבער אש, עוד ארוכה לפניו הדרך...

היא זו שאמרו חז"ל (ע"ז ג): 'מי שטרח בערב שבת - יאכל בשבת' שרק מי שהוא טורח בעבודת ה' לפני השבת זוכה לאור השבת. כי מה שאינו טורח בערב שבת ומנהל את ימי המעשה לא כדבעי, וודאי לא יאכל בשבת את טעמה הרוחני המעונג.

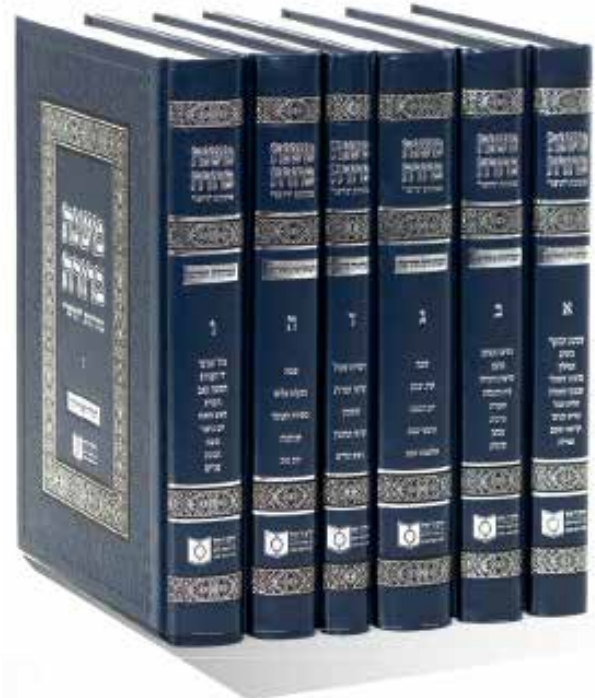
ובזה ניתן לפרש דברי חז"ל שאמרו (שבת קיח:): 'עשה שבת חול' ואל תצטרך לבריות' היינו - בנוסף לפשוטו - הכי קאמר 'עשה שבתך חול' - תעשה ותתכונן לשבת כבר בימות החול, אז תתחיל להתכונן לקראתה, ובפרט בערב שבת להוסיף מחול על הקודש, שתהא 'חשה למהר ביאת שבת', להגיע לתוך השבת בשלווה כדבעי, ולהכין עצמו כראוי בשעות שעדיין חול, לא מתוך נפש בהולה, בדקה האחרונה בצפצוף המעיד על בוא השבת אז לסיים הבישולים

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

'דרשו' יוצא במבצע ענק - חלוקה של אלפי ספרי קודש, לבתי כנסת וישיבות

במבצע יחולקו אלפי סטים של משנה ברורה במהדורת 'דרשו', ספרי 'חפץ חיים' ו'לקראת שבת' שבהוצאת הארגון

חשוב לציין, כי לאחר לימוד הלקחים מהחלוקות הקודמות, העומס וההוצאה הכספית הגדולה שהעניין גרם לגבאים, ולאור ההצלחה בחלוקה הקודמת, לכן הוחלט שגם הפעם יובאו הספרים במשלוח עד לפתח ביתו של הגבאי, או לבית הכנסת, לפי בחירתו. זאת, בכפוף לתשלום סמלי והשתתפות של 30 שקלים עבור דמי המשלוח.

הנהלת 'דרשו' מדגישה, כי ההחלטה לאלו בתי כנסת לשלוח ספרים, ואלו יצטרכו להמתין לחלוקה הבאה, תתקבל רק לאחר שיצטברו הטפסים השונים, לפי קריטריונים שנקבעו על ידי ההנהלה.

בכל מקרה, דמי המשלוח ייגבו כמובן רק מבתי הכנסת שבקשתם לקבל ספרים תאושר.

חשוב לציין, כי בחלוקה זו, חובה למלא את הטופס הממוחשב, ולא יתקבלו פקסים או פניות טלפוניות למשרדי דרשו.

גם מי ששלח בעבר בקשה ומילא טפסים, חייב למלא את טופס הבקשה מחדש.

יצוין, כי תינתן עדיפות למוסדות שלא קיבלו את הספרים בחלוקה הקודמת. ויש לציין בטופס עניין זה.

כאמור, אין לשלוח פקסים אולפנות באמצעות הטלפון למשרדי דרשו בעניין זה, ואת הפנייה ניתן למלא אך ורק בעמדות 'נדרים פלוס' או לשלוח למייל שכתובתו b025609000@gmail.com, וטופס הרישום יישלח אל הפונים במייל חוזר.

בימים אלו של תחילת הלימוד במחזור החדש במסגרת ה'דף היומי בהלכה' יוצא ארגון 'דרשו' במבצע ענק, של חלוקת ספרים לבתי כנסת והיכלי התורה בכל רחבי הארץ. מדובר בספרים המודפסים בהוצאה לאור שע"י הארגון, ובחלוקה המתבצעת על פי צוואת מרנא החפץ חיים זצוק"ל, שכל המדפיס את ספריו יעניק ארבעה אחוזים מהם לבתי מדרש ללא כל עלות.

בנוסף יחולקו ספרי 'לקראת שבת' ו'מועד לדוד'. ב'דרשו' מקפידים במיוחד להוראתו של קדוש ישראל, ומבצעים חלוקה נדיבה של אחוזים גבוהים ביותר מספרי המשנה ברורה במהדורת 'דרשו', שכידוע נמכרה עד כה במאות אלפי עותקים. כך גם לגבי ספרי 'חפץ חיים' במהדורת 'דרשו', המחולקים גם הם לבתי כנסיות ובתי מדרשות.

עם הדפסתה של מהדורה נוספת של המשנה ברורה מהדורת 'דרשו', עם פירוש ה'ביאורים ומוספים' אשר הפך לנכס צאן ברזל בהיכלי התורה, וכן הדפסה מחודשת של ספרי 'חפץ חיים' ו'שמירת הלשון', לאור הביקוש הרב בכל העולם, יוצא הארגון במבצע מחודש של חלוקת ספרים. ב'דרשו' פונים לגבאי בתי הכנסת, שמעוניינים לקבל ספרים במהלך החלוקה, לפנות בהקדם ולמלא טופס רישום. את הטופס ניתן למלא בעמדות 'נדרים פלוס' וכן אפשר לשלוח למייל שכתובתו b025609000@gmail.com, וטופס הרישום יישלח אל הפונים במייל חוזר בסייעתא דשמיא.

לפני תקופה היתה לו נסיעת עסקים לסיין. הוא ניסה להתאים את לוח הזמנים כך שלא יפסס את המבחן, אבל לא הצליח... באותו רגע הוא החליט שלא מעניין אותו כמה כסף הוא יוכל להרוויח באותה נסיעה, והוא לא מוותר על המבחן של 'דרשו'!

הרב חיים שלום פריינד, אחראי על מבחני 'דרשו' בבית המדרש 'בני הישיבות' בשכונת 'גרין פארק' במודיעין עילית, עם כל התירוצים וכל התשובות אודות לימוד 'הדף היומי בהלכה' • מיוחד לקראת התחלתו של המחזור החדש

הרב חיים שלום פריינד בפעילות. במבחן שארגן למאות מחסדי באיאן במוצאי 'שבת סליחות', בבית המדרש הגדול בירושלים

ולחיבון ב'דרשו'? הסיבה ברורה: היצר הרע עומד ומנהל מאבק עיקש נגד כל לומד נוסף, נגד כל נבחן נוסף.

"יש וארט מאוד מתאים לעניין הזה, מאת המגיד הגדול ממעזריטש זיע"א, על הפסוק בתהילים: 'דברי פיו אוון ומרמה חדל להשכיל להיטיב'.

"אומר המגיד ממעזריטש ככה: 'אוון ומרמה' זה היצר הרע שכל עיסוקו באוון ומרמה. אז מה הם דברי פיו של האוון ומרמה? מה הוא אומר היצר הרע??? 'חדל להשכיל להיטיב'. הוא לא מודאג מזה שנקיים מצוות, הוא לא מודאג כל כך שנלמד תורה בכל מקצועות התורה, בכל אלו המאבק שלו אינו בכל הכח והעוצמה. על מה הוא שם את כל הכוח, היצר הרע? על 'להשכיל להיטיב', מזה הוא רוצה שנחדול. להשכיל זה ללמוד הלכה למעשה, שנשכיל ונדע איך אנחנו צריכים להתנהג, 'ולהיטיב' - זה לימוד המוסר שגורם לאדם לשפר את מעשיו ולהיות טוב יותר. היצר הרע יודע, שיהודי שאינו לומד הלכה מובטח לו שייכשל בעשרות ומאות הלכות יום יום, ויהודי שאינו לומד מוסר רחמנא ליצלן, לא יהיה אכפת לו כל כך לעבור על ההלכות.

"זו הסיבה שהיצר הרע מנהל כזה מאבק נגד לימוד 'הדף היומי

אליעזר (לייזר) רוט

רבבות אלפי ישראל החלו השבוע את לימוד המחזור השלישי של 'הדף היומי בהלכה'. המהפכה כבר כאן, החזון רקם עור וגידים. הפך לעובדה קיימת. שמחה גדולה, בלי שום ספק. אבל השאיפה התמידית של הנהלת 'דרשו', היא להוסיף עוד ועוד, להרחיב את הקיים ולהעמיק אותו, לתקוע יתד ולהכות שורש, עד שלימוד ההלכה יהיה חלק בלתי נפרד מסדר יומו של כל יהודי שומר תורה ומצוות, בדיוק כמו הנחת תפילין, לבישת ציצית, ותפילה שחרית מנחה וערבית.

"האמת שזה היה צריך להיות מאוד פשוט", אומר לנו הרב חיים שלום פריינד, אחראי מקום מבחן בבית המדרש 'בני הישיבות' בשכונת 'גרין פארק' שבמודיעין עילית.

"כל יהודי שומר מצוות יודע שהוא מחויב להלכה. המשמעות: כל יהודי שומר מצוות אמור להבין לבד שהוא חייב ללמוד הלכה. חז"ל הקדושים אמרו שצריך ללמוד לפחות שתי הלכות ביום, ואנחנו יודעים שהלימוד צריך להיות עם סדר, כי אחרת אי אפשר להספיק שום דבר.

"כמו כן מבין כל אחד שהכי חשוב והכי נחוץ, זה ללמוד את חלק 'אורח חיים' שבשולחן ערוך, כי זה החלק הנוגע למעשה בחיי היום יום, כמו שמרנא החפץ חיים זיע"א כותב בהקדמה לספרו 'משנה ברורה'.

"אם ניקח את כל הנתונים הללו ונחבר אותם יחד, כל אדם בר דעת יגיע למסקנה המתבקשת והפשוטה שזועקת מאליה: צריך ללמוד משנה ברורה עם סדר יומי קבוע!!!

"אז למה בכלל צריך לחלק מלגות ולעשות פרסומת אינסופית, כדי לשכנע אנשים חרדים ללמוד 'דף היומי בהלכה'???

"זה היה אמור להיות הפוך, היינו צריכים לראות תור שמשתרך מרחוב הקבלן בירושלים עד צומת מסובין שלידי בני ברק, כשכולם עומדים בתור ומבקשים לקנות 'משנה ברורה' במהדורת 'דרשו' בכסף מלא, ומתחננים לעשות מבחן כדי לבדוק את עצמם אם הם הבינו משהו מכל ההלכות שלמדו בחודש האחרון או לא.

"אז למה באמת לא כולם באים מעצמם ללמוד 'דף היומי בהלכה'

רבי יונתן אייבשיץ אומר שמי שאינו בקי בהלכות שבת עם בוריי לא יימלט שיעבור על איסור שבת החמורים... הוא לא דיבר על בעלי תשובה ועל גרי צדק. הוא דיבר על אנשים שגדלו בבית יהודי, בנים של רבנים ותלמידי חכמים

שיעבור על איסור שבת החמורים... הוא לא דיבר על בעלי תשובה ועל גרי צדק. הוא דיבר על אנשים שגדלו בבית יהודי, בנים של רבנים ותלמידי חכמים.

"פעם הצעתי לאברך כולל חשוב, להצטרף ללימוד 'הדף היומי בהלכה', והוא ענה לי בצורה הזאת: 'אני לא בעל תשובה, אבא שלי ואמא שלי לימדו אותי מה מותר ומה אסור. אני משקיע את כל היום בלימוד גמרא ואין לי זמן ללימודים נוספים'..."

"אמרתי לו: אין בעיה, אני מקבל את הטענה שלך. אבל יש לי בקשה אחת קטנה: קח טופס אחד של מבחן 'דף היומי בהלכה', אני נותן לך גם את הדף של התשובות. שב בבית, כשאף אחד לא רואה, ותעשה את המבחן. אחר כך תבדוק כמה ידעת ומה הציין שמגיע לך לדעתך. אחרי זה אני מבטיח לא לשכנע אותך שוב ללימוד 'דף היומי בהלכה'..."

"אחרי כמה ימים הוא חזר אלי בעיניים מושפלות: 'ניצחתיני!', ככה הוא אמר, 'עשיתי מבחן פשוט בהלכות תפילה, וראיתי שאני לא יודע כמעט כלום. התביישתי מעצמי, וכמה ימים שאני מנסה לאזור אומץ כדי לבוא ולומר לך שאכן צדקת'..."

"מיותר לומר שאותו אברך חוגג בימים אלו את הסיום של המשנה ברורה, הוא השלים גם את מה שהחסיר מתחילת המחזור ועד להלכות תפילה.

"אבל האמת שגם בלי זה, יהודי חייב ללימוד הלכה כל יום! חז"ל הורו לנו כך, ואנחנו לא יכולים להתווכח עם זה."

למה דווקא 'דרשו'?

"התירוץ השני והנפוץ עוד יותר, הוא הטענה שאין שום חובה או עניין ללימוד דווקא לפי הסדר של הדף היומי בהלכה", ממשיך הרב פריינד.

בהלכה', שזאת תוכנית שכוללת כידוע לא רק לימוד הלכה אלא גם לימוד קבוע בספרי המוסר של מרנא החפץ חיים זיע"א, ואם כן התוכנית הזאת היא בדיוק מה שהיצר הרע לא מוכן להסכים לו בשום אופן..."

"וכאן מגיע ארגון 'דרשו' ומשיב מלחמה שערה, עם פרסומות, עם מלגות, עם תעמולה ושכנוע וסיומי ענק בראשות מרנן ורבנן גדולי ומאורי הדור.

"אבל כשמנהלים מלחמה נגד המונעים והמפריעים ללימוד 'הדף היומי בהלכה', צריכים להגדיר אותם, ולתת להם מענה אחד אחד. "במשך השנים האחרונות, אני פועל ומשכנע רבים להצטרף ללימוד, ועם הזמן שמת' לב שיש שלוש טענות עיקריות:

1. מי אומר שצריך בכלל ללימוד הלכה?
  2. למה דווקא על פי סדר 'הדף היומי בהלכה'?
  3. למה צריך להיבחן על הנלמד מדי חודש?
- "על שלוש הטענות הללו צריכים לענות", אומר הרב פריינד, "ואנחנו נשתדל לעשות זאת בעזרת ה', ובתקווה שיהיו הדברים יוצאים מן הלב ונכנסים אל הלב."

לימוד הכרחי

"אולי חלק מהקוראים יופתעו, אבל יש לא מעט אנשים שבטוחים שלימוד הלכה זה משהו שמיועד אולי לכאלה שלא התחנכו על דרך התורה, או למי שרוצה להיות רב, שצריך להיות ממש בקי בכל פרט כדי שיוכל להשיב לשואליו דבר. לפי הגישה שלהם, מי שגדל בבית חרדי, לימדו אותו מה מותר ומה אסור. אם יש שאלה מורכבת יותר כמו מזלג בשרי שהשתמשו בו לטגן חביתה במחבת חלב, פשוט שואלים רב את השאלה הספציפית הזאת, וממשיכים הלאה.

"כמובן שהגישה הזאת שגויה מעיקרה! אני לא יודע מאיפה להתחיל להסביר את זה, ומי שלומד הלכה יודע עד כמה שזה מופרך לחשוב ככה, אבל נתקלתי לא פעם ולא פעמיים באנשים שלא מצאו עניין בלימוד הלכה מהסיבה הזאת.

"אני זוכר שפעם בא אלי בחור שהתחיל ללימוד הלכה, ואמר לי שהיה לו חידוש עצום... למדו אז הלכות ברכת המזון, וכמה ימים אחרי שהוא התחיל ללימוד הלכה, הוא גילה שבזמן שמברכים ברכת המזון אסור לעשות שום דבר ושום פעולה אחרת, מלבד העיסוק בברכה עצמה. תמיד הוא היה מסדר את השולחן אחרי האוכל, תוך כדי ברכה, הוא לא חשב שיש בזה איסור!

"כמובן שרוב האנשים כן יודעים שזה אסור. בנאדם שגדל בבית חרדי, לימדו אותו שזה אסור, אבל תמיד יש אנשים והלכות ש'נפלו בין הכיסאות' ושלא עברו הלאה בצורה הטבעית.

"כמה אנשים נוטלים 'דיים כהלכה?', מוסיף הרב פריינד ותוהה בקול, "מי שלומד הלכות נטילת 'דיים חזקה עליו שימצא כמה וכמה טעויות בצורה שבה הוא נוטל 'דיים. ומי מדבר על הלכות ברכות הנהנין, הלכות יום טוב, הלכות שבת! הרבי רבי יונתן אייבשיץ אומר, שמי שאינו בקי בהלכות שבת על בוריי לא יימלט

"אוקיי", אומרים לי אנשים, "הבנתי שאני צריך ללמוד הלכה. זה בהחלט נחוץ מאוד. מי שלא לומד הלכה חזקה עליו שייכשל באיסורים חמורים דבר יום ביומו.

"אבל איפה כתוב שצריך ללמוד דווקא בסדר של 'דרשו'? ואם אני לומד לבד כל יום כמה סעיפים עם משנה ברורה, יקרה משהו? ואם אני רוצה ללמוד עם חברותא שעה ביום, בקצב מהיר יותר, זה רע? זה לא טוב?

"לאנשים כאלו אני אומר דבר אחד: 'חלומות באספמיה'. הרי כולנו יודעים שזה נדיר מאוד שזה מצליח. ברוב רובם של המקרים אנשים לא מצליחים לסיים חיבור כזה גדול כמו המשנה ברורה, בלי שיהיה 'מחייב' אמיתי עם קצב יומיומי של לימוד.

"פעם שכנעתי מישהו להצטרף ללימוד, והוא אמר לי שהוא ילמד לבד... זה היה בתחילת החורף, כמו השנה, שנה מעוברת. באתי אליו בבין הזמנים של חודש ניסן ושאלתי אותו: 'נו... עבר עלינו זמן חורף של שנה מעוברת, שישה חודשים תמימים, כמה סימנים למדת במשנה ברורה במהלך החורף הזה??? יותר משניים או פחות משניים???...'

"הרי ברור שבקצב הזה אדם צריך לחיות לפחות כימות מתושלח, כדי לסיים את כל ששת חלקי המשנה ברורה פעם ראשונה... מי מדבר בכלל על חזרות ועל לימוד פעם שנייה? המציאות מוכיחה שהלימוד שנעשה יחד עם הכלל, עם סדר לימוד יומיומי בקצב מסודר, זאת השיטה להצליח!

"בנוסף, אנשים שלומדים לבד, בדרך כלל לא נצמדים לסדר. מדלגים מנושא לנושא ומעניין לעניין, פעם לומדים הלכות שבת, כשמתקרב פסח לומדים הלכות פסח, אחר כך עוברים לברכת הנהנין ואז מגיעים ימי בין המצרים וחודש תשרי... מדלגים מפה לשם ומשם לפה, ומפסידים הלכות חשובות כמו הלכות תפילה והלכות חול המועד, הלכות עירובין כמוזבן בכלל לא נועדו שילמדו אותן...'

"לפני שנוסדה התוכנית של 'הדף היומי בהלכה', יכולת להיכנס בכל בית כנסת, להסתכל על ה'משנה ברורה', לראות את כרך ג' בלוי משימוש, כרך א', כרך ו', אבל מי שהסתכל על כרך ד' הוא נראה כמו חדש, אף פעם לא השתמשו בו... רק אם באותו בית כנסת יש תלמיד חכם מופלג, אולי הוא מציץ שם מדי פעם. 'הלימוד בחבורה עם כלל ישראל, בסדר יומי קבוע, מוכיח את עצמו. ועם ההצלחות אי אפשר להתווכח!'

אני לא ילד קטן

הרב פריינד מציין שהשלב הקשה ביותר הוא לגרום לאנשים להגיע ולהיבחן על תלמודם.

"המלגה הכספית היא לא גבוהה. היא לא נועדה להוות שכר עבור הלימוד, זה רק תמריץ קטן שיעודד אנשים להקדיש זמן ולעשות את המבחן, אבל לומדים רבים מוותרים על התמריץ ועל האתגר, ומעדיפים שלא להיבחן.

"חלקם פשוט מפחדים ממבחנים, כי הם עוד זוכרים את החוויה

הלא נעימה מהחיידר ומהשיבה. אחרים חושבים שרק ילדים קטנים צריכים להיבחן ולא אנשים מבוגרים, ושי מי שטוענים שזה פשוט מיותר. מה שאני יודע אני יודע, מה שאני לא יודע אני לא יודע, בשביל מה אני צריך שיתנו לי ציון על זה? ואם אני אקבל רק 70 במבחן, זה יעזור לי שפתאום אני אזכר במה ששכחתי? זה יגרום לי לחזור עכשיו שוב על כל מה שלמדתי בחודש האחרון, סביר להניח שלא, אז למה להיבחן???

"רבותי, השאלה הזאת היא שגויה מיסודה. ולמה? כי המציאות מוכיחה את זה באופן יומיומי, שמי שהתחיל להיבחן הרגיש שינוי בצורת הלימוד.

"כשאתה יודע שבסוף חודש יש לך מבחן, אתה לומד טוב יותר מהיום הראשון של החודש, אתה משקיע יותר, אתה מחדד את הדברים מגדיר את המושגים לעצמך בצורה טובה יותר, אתה מסכם כל דבר ונערך מראש לאפשרות שישאלו אותך כזאת שאלה או כזאת שאלה, אתה חורט לעצמך את הדברים בזיכרון, ואתה חוזר עליהם שוב ושוב כי אתה רוצה להצליח במבחן.

"זה לא בגלל המלגה, אני מכיר אנשים אמידים שבכלל לא לוקחים את המלגה, ובכל זאת הם מעידים באופן ברור ובפה מלא שהלימוד שלהם השתבח עשרת מונים מאז שהתחילו להיבחן.

"לא מזמן שוחחתי עם יהודי מכובד מאוד, בעל בעמיו, שסיפר לי שהוא נבחן כל חודש ומשקיע הרבה בלימוד של 'הדף היומי בהלכה'. לדבריו, לפני תקופה היתה לו נסיעת עסקים לסין, והוא ידע שבאותו חודש הוא יפסיד את המבחן ב'דרשו'. הוא ניסה להתאים את לוח הזמנים כך שהוא לא יפסס את המבחן אבל לא הצליח, ויצא ככה שהוא למד חודש שלם מתוך ידיעה, שהפעם הוא לא עומד להיבחן על החומר.

"אי אפשר להסביר את ההבדל בצורת הלימוד", הוא אמר לי, "כל הלימוד היה ברמה נמוכה יותר, פחות התאמצתי להגדיר לעצמי את הדברים, פחות השתדלתי לזכור אותם, לא רשמתי סיכומים. באותו חודש הרגשתי שהלימוד שווה פחות מחצי מהלימוד בחודש שבו אני נבחן. באותו רגע החלטתי שבפעם הבאה לא מעניין אותי שום דבר, ולא משנה כמה כסף אני אוכל להרוויח באותה נסיעה, אני לא מוותר על המבחן של 'דרשו', ואני מגביל את הנסיעות שלי ברחבי העולם בזמנים שבהם יש מבחן, למדינות שבהן יש סניפים של 'דרשו'...".

"מעבר לנושא הזה של השבתת הלימוד עצמו, יש כמוזבן גם את החלק של ה'מחייב' שתלוי במבחנים, כשאדם יודע שיש לו בסוף החודש מבחן, הוא חייב לעמוד בקצב ואינו יכול לייצר פיגורים וחסרים. הרי כולנו יודעים מה קורה כשיש שמחה וכדו', יש טרדה גדולה ולא מספיקים ללמוד, אז פשוט מדלגים קצת, או שהלימוד מתעכב ונשארים מאחור. אם יש 'מחייב' לעמוד בזמן, עושים מאמץ מיוחד ומדביקים את הפער, ורק התועלת הזאת לבד כבר מצדיקה בפני עצמה את ההתייצבות החודשית במוקדי המבחן של 'דרשו', ועשיית המבחן מדי חודש בחודשו."

"האם למדת מימיך גמרא...?" - שאל אותו רבי חיים, "לא!" - השיב הכפרי בכנות, "אולי למדת נ"ך?" - הוסיף רבי חיים לשאול, "לא, גם נ"ך לא למדתי!" - השיב, "ומה למדת?" - שאל רבי חיים, "למדתי חומש..."- ענה הכפרי בענווה. "הבא לי חומש" - ביקש רבי חיים ופתח לפניו בפרשתנו - פרשת ויקהל...

הכפרי שתרם חמישים רובל לשיבת וולאז'ין

הרב ישראל ליוש

"וַיִּמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹקִים בְּחָכְמָה בְּתַבּוּנָה וּבְדַעַת" (שמות ל"ה, ל"א)

כאשר מרנא הגאון רבי חיים וולאז'ינער זצ"ל יסד את ישיבתו - מסופר בספר 'קהלת יצחק' - נשלחו משולחים כדי להקים חברת מחזיקי הישיבה ע"י נדיבי לב שיתמכו בישיבה בנתינה שנתית קבועה.

מידי פעם היה רבי חיים מבקש מהמשולח את פנקס התורמים ומעיין בזהותם. פעם אחת התפלל רבי חיים לראות שאיש כפרי שלא היה מוכר כעשיר גדול, ואף הרבה פחות מכך, תורם לשיבה כל שנה חמישים רובל - סכום עתק בימים ההם. וכך מידי שנה היה רואה רבי חיים בפנקס התורמים את שמו של אותו כפרי, כשלצדו מצוין הסכום האגדי חמישים רובל, ושוב מתפלא: הכיצד יתכן שאיש כה פשוט ישכיל לתרום למען ישיבה כה גדולה? עד שבאחת השנים ראה רבי חיים שהכפרי הפסיק לתרום... אם עד עתה דבר התרומה הפליא את רבי חיים, עתה התפלא שבעתים מה ארע שהכפרי הפסיק את קביעותו?

באותה תקופה פנה המשולח לרבי חיים, וביקש ממנו לקנות מקופת הישיבה סוס ועגלה, במקום שיזדקק לשירותם של בעלי עגלה, ובכך יחסוך זמן יקר עד שימצא עגלון שיקח אותו למחוז חפצו. המשולח גם הוסיף לבקש נער משרת, שיעזור לו במלאכתו הקשה, וכן חליפות חדשות ומהודרות כדי למצוא חן בעיני העשירים, כי איש מכובד הוא ואינו עוד כאחד המשולחים, "כל אלו" - שכנע המשולח את רבי חיים - "יעזרו לי במלאכתי, וקופת הישיבה בוודאי תרוויח מכך יותר..." רבי חיים נענה לבקשותיו והם מומנו מקופת הישיבה. כאשר בא המשולח לאותו כפרי עם העגלה המהודרת כשהוא לבוש במחלצותיו הנאים כשלצידו נער משרת, הבין הכפרי כי כל זה מומן מקופת הישיבה, ועל כן סירב לתרום את תרומתו הקבועה, ועוד הוסיף, כי הוא מצטער על כל תרומותיו עד עתה.

את כל זה סיפר המשולח לרבי חיים, כאשר בירר אצלו מדוע הפסיק הכפרי לתרום את תרומתו הקבועה...

"אנא ממך" - ביקש רבי חיים מהמשולח - "כאשר נוסע אתה שוב לאזור של אותנו כפרי, קרא לי, כי רוצה אני לבקר אצל הכפרי..." ואכן כך היה, וכאשר נכנסו לבית הכפרי, נחרד הכפרי עד מאוד... לביקור כה חשוב ומפתיע לא ציפה... ואחר ברכת שלום ושאר

מילות נימוסין ניגש רבי חיים ישר לענין, ושאל את הכפרי על דבר הפסקת תרומתו הקבועה.

"לא אכחד" - ענה הכפרי - "תמיד שמחתי מאוד לתרום לשיבתו החשובה של מר, ועשיתי כך בלב שלם ובנפש חפצה, אך כאשר ראיתי כי המשולח בא בבגדי פאר ובעגלה הדורה, ועוד הוסיפו לו נער משרת, הבנתי כי כספי הולך לתאוותיו של המשולח ולא ללימוד תורה, ועל כן הפסקתי את תרומתי, כי אין רצוני שכספי הצדקה שלי יועדו למטרות אלו..."

"האם למדת מימיך גמרא...?" - שאל אותו רבי חיים, "לא!" - השיב הכפרי בכנות, "אולי למדת נ"ך?" - הוסיף רבי חיים לשאול, "לא, גם נ"ך לא למדתי!" - השיב, "ומה למדת?" - שאל רבי חיים, "למדתי חומש..." - ענה הכפרי בענווה.

"הבא לי חומש" - ביקש רבי חיים ופתח לפניו בפרשתנו - פרשת ויקהל וקרא לפניו את הפסוקים הללו: **"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְאוּ קָרָא ה' בְּשֵׁם בְּצִלְאֵל בֶּן אוֹרֵי בֶן חוּר... וַיִּמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹקִים בְּחָכְמָה בְּתַבּוּנָה וּבְדַעַת... וְלַחֲשֹׁב מִחֻשְׁבֹּת לַעֲשׂוֹת בְּהָאֵב וּבְכֶסֶף וּבְנִחֻשָׁת: וּבְחֻרְשֹׁת אֲבָן לְמִלֵּאת וּבְחֻרְשֹׁת עֵץ... בְּכָל מְלָאכַת מִחֻשְׁבֹּת".** "אינני מבין" - תמה רבי חיים בפני הכפרי - "הרי הגמרא בברכות דף נ"ה ע"ב דורשת שבצלאל ידע לצרף אותיות שנבראו בהם שמיים וארץ, אם כן איך היא כותבת עליו שהוא ידע לעשות בזהב ובכסף ולמלאות בחרושת עץ ואבן...? וכי אין זו פחיתות ערך לומר על אדם שהוא גאון גדול, צדיק יסוד עולם ו... חייט טוב?"

"אלא" - הסביר רבי חיים לכפרי - "הרי ידוע שבמשכן היו מקומות

"חודשים ארוכים לפני סיום המחזור השני, כבר ישבנו והגינו תוכנית איך להתמודד עם העומס של אחרי הסיום. זאת לא הפעם הראשונה, אנחנו כבר מתורגלים מתחילת מחזור קודם גם ב'דף היומי בהלכה' וגם ב'דף היומי' בבלי, אבל את המספרים האלו לא יכולנו לחזות מראש..."

הרב אהרן כהן והרב שמעון דייטש, מספרים על הפעילות האינטנסיבית, על ה'אכזבה' המתוקה ועל המתח הגובר לקראת המבחן הראשון של המחזור השלישי של 'הדף היומי בהלכה'

אליעזר (לייזר) רוט

ביום ראשון השבוע, החלו המוני בית ישראל את לימוד 'הדף היומי בהלכה'. המספרים עדיין לא ברורים, גם במשרדי 'דרשו' עדיין לא יודעים להגיד בכמה מדובר, אבל ברור לכל שמדובר בעשרות אלפי מצטרפים חדשים ללימוד שהפך להיות חלק בלתי נפרד מזימם של יהודים שומרי תורה ומצוות.

האווירה במשרדי 'דרשו' אכן היתה פעלתנית בהתאם. הטלפונים לא מפסיקים לצלצל, אנשים מתקשרים מכל רחבי הארץ, מבקשים לשאול איך לומדים, מה ההספק היומי, איפה יש שיעור באזור מגוריהם, מתי יתקיים המבחן הראשון, באילו מיקומים ניתן יהיה להבחן, האם הם יהיו זכאים למלגה כבר מהמבחן הראשון, וכן על זו הדרך עוד שאלות רבות מספור.

בתוך כל המהומה הזאת, הצלחנו לתפוס את הרב אהרן כהן, פעיל ותיק ב'דרשו' ומי שממונה כיום על מערך המבחנים בדף היומי בהלכה.

"אני חייב להודות שטעיתי", הוא מספר לנו, "טעיתי בגדול! לפני הסיומים הגדולים עבדנו מסביב לשעון, וכל הזמן אמרתי בבית שלא נורא, עובדים קצת קשה אבל אחרי הסיומים העסק יירגע ונוכל לחזור לשגרה.

"אני שמח לומר שהתבדיתי... לא רק ש'העסק' לא נרגע, אלא שהמצב החמיר שבעתיים. הטלפון לא מפסיק לצלצל, אני כל הזמן חייב לבצע משימות חדשות, התגובה הציבורית פשוט עצומה, האפקט האדיר של הסיומים כמו הכה בקדקודם של רבבות בני אדם, וכולם כאחד החליטו להתחיל את לימוד המחזור השלישי של 'הדף היומי בהלכה'."

הרב שמעון דייטש, האחראי על הפרויקטים המיוחדים ב'דרשו' וממונה מחלקת קהל וקהילות, מצטרף לשיחה: "האמת שכל תחילת מחזור חדש מייצר הד גדול. ראינו את זה גם לפני שנתיים כשהחל המחזור ה-14 של 'הדף היומי' על הש"ס בבלי, מספר הלומדים גדל משמעותית לעומת מספרם במחזור שלפניו.

"אבל יש משהו מיוחד דווקא במחזור השלישי", הוא מוסיף, "בעצם אפשר לומר שהמחזור הראשון רק חפר את היסודות לסדר 'הדף היומי בהלכה'. לא מספיק מפורסם, עוד לא היה אפילו את המשנה

ברורה של 'דרשו' שהנגישה מאוד את לימוד ההלכה כידוע. אבל אנשים ראו פה ושם שיש מודעה בעיתון, יש גם שיעור או שניים שבהם לומדים 'דף היומי בהלכה', זה התחיל להיכנס למודעות הציבורית.

"ואז הגיע המחזור השני. הוא הפציע בקול רעש גדול, אחרי הסיום הענק שעשה 'דרשו' ב'יד אליהו' בתל אביב, ושבו הופיעו כבוד מרנן ורבנן גדולי הדור ובראשם מרן ה'שבט הלוי' זצ"ל ומרן ה'איילת השחר' זצ"ל. הדרכה הגדולה שעשו אז מהסיום, זרזה משמעותית את המהפכה שאכן התרחבה כאש בשדה קוצים. בסיומו של החודש הראשון נבחנו למעלה מעשרת אלפים במוקדי המבחן של 'דרשו'. ואכן מספר החתנים המסיימים היה גבוה הפעם פי כמה וכמה ממספר מסיימי המשנה ברורה בסיום הקודם.

"כשיש 22 אלף נבחנים, המשמעות היא שעכשיו כולם כבר יודעים על תוכנית 'הדף היומי בהלכה'. זאת לא תוכנית שקוראים עליה בעיתון, היא נמצאת בבית הכנסת שלך, אחרי מעריב, בדמות שיעור של שמונה או עשרה אברכים, שמתיישבים ללמוד משנה ברורה. רואים אותם לומדים בחברותא בבוקר לפני התפילה או בין מנחה לערבית... זה כבר הפך להיות חלק מחיי היום יום של כל קהילה שומרת תורה ומצוות, רואים את זה בכל בית כנסת, בכל ישיבה, בכל כולל אברכים.

"ועכשיו, אחרי שבע שנים שכולם נחשפו לתוכנית 'הדף היומי בהלכה', מגיע שלב קצירת הפירות. עכשיו מספר המצטרפים הוא עצום. עדיין אין לנו את המספרים הסופיים, אבל זה מחזיק לדעת ביותר מ-50 אלף שרשמו, וההרשמה נמשכת ומתגברת כל הזמן. "אני עכשיו חוזר לכאן, למשרד הראשי של 'דרשו' ברח' הקבלן בירושלים, מביקור שעשיתי במשרד המקביל שלנו שברח' הרב קצנלנבוגן, הוזעקתי לשם בדחיפות כי הקווים פשוט קרסו, אנשים מתקשרים ל'דרשו' להירשם, והם מקבלים צליל ניתוק, מה לעשות שנערכנו עם מערכת רב קווית שמסוגלת להחזיק עד 100 שיחות טלפון בו זמנית, ובפועל מספר המתקשרים גבוה הרבה יותר? כל מי שמעבר ל-100 הקווים הללו, מקבל צליל ניתוק..."

ערוכים, אבל לא מספיק

"האמת שניסינו להיערך להצפה הזאת", מספר הרב אהרן כהן. "חודשים ארוכים לפני סיום המחזור השני כבר ישבנו והגינו תוכנית איך להתמודד עם העומס של אחרי הסיום. זאת לא הפעם הראשונה, אנחנו כבר מתורגלים מתחילת המחזור הקודם גם ב'דף היומי בהלכה' וגם ב'דף היומי' בבלי, אבל את המספרים האלו לא יכולנו לחזות מראש..."

"כחלק מאותה היערכות פתחנו גם ערוצים נוספים להרשמה. אם עד עכשיו היה אפשר להירשם רק דרך הטלפון, במייל, ובחיבור מאובטח למחשבי 'דרשו', עכשיו אנחנו עובדים גם עם מערכת 'נדרים פלוס' שמותקנת ברוב בתי הכנסת בארץ, ואפשר להירשם גם דרכה, כל שיש לו גישה יכול להירשם בעצמו. אכן היתה הצלחה גדולה.

"אנחנו גם לוקחים בחשבון, שלא כל מי שהתחיל ללמוד 'דף היומי בהלכה' כבר נרשם", מוסיף הרב דייטש, "קודם כל המבחן הראשון של המחזור החדש יתקיים רק בעוד כחודש, ולכן רבים שלא הצליחו להירשם עכשיו בגלל העומס על הקווים, פשוט דחו את ההרשמה בכמה ימים או שבועות נוספים.

"בנוסף, חשוב שהציבור ידע שאין חובה להירשם לפני המבחן. אנחנו מאוד משתדלים שכולם יירשמו, זה עוזר לנו ומקל על עבודת המשרד והמזכירות. אבל מי שלא הספיק להירשם, יכול לגשת למבחן ולהירשם תוך כדי. בטופס הבחינה יש אפשרות למלא את כל הפרטים הרלוונטיים, 'קוד דרשו' אומנם לא יהיה לנבחן שלא נרשם מראש, אבל לא נורא, במשרד כבר ייתנו לו קוד וישלחו לו בדואר את מספר הקוד שלו."

מאות מקומות מבחן חדשים

"מעבר לעצם ההרשמה של הנבחנים, שזה יותר החלק של המוקדנים שיושבים על קווי הטלפונים ומשיבים לכל פונה, יש לנו עבודה רבה עם פתיחת מוקדי מבחן חדשים שייטנו מענה לכל נבחן.

"המדיניות של 'דרשו' היא כזאת: המבחנים של יום שישי שבהם אפשר להיבחן על כל התוכניות של 'דרשו' חוץ מ'דף הכולל', מתקיימים רק במוקדים מרכזיים מאוד.

"אבל מבחני 'דרשו' בכולל', שזה אומר מבחני 'הדף היומי בהלכה' וכן 'קנין חכמה', מתקיימים גם במוקדי מבחן קטנים. אפילו אם יש לכם רק 30 נבחנים בבית הכנסת, 'דרשו' יאפשר לכם לפתוח מוקד בחינה עצמאי וממוקד. במחזור הקודם היו לנו כ-500 מוקדי מבחן כאלו של 'דרשו' בכולל, וכעת נפתחים מאות נוספים.

"כמובן שאנחנו כן משתדלים לאחד מקומות מבחן, זה מונע הרבה בעיות וחוסך עבודה כפולה ומכופלת בחלוקה ובאיסוף של המבחנים על ידי שליחי המשרד.

"ולכן כל פתיחת מקום מבחן עוברת תהליך של תשאול ובדיקה, כמה אנשים צפויים להיות במוקד המבחן הזה, אנחנו גם צריכים לדעת כמה טפסי מבחן לשלוח. יש מוקדי מבחן שמקבלים 1,500 טפסי מבחן ויש כאלו שמספיקים להם 20 או 30 טפסים, הכל תלוי במיקום, בשעת קיומו של המבחן ובשאלה עד כמה הוא רחוק ממוקדי מבחן אחרים שנפתחו כבר באזור.

"כמו כן אנחנו פועלים לפתוח מוקדי מבחן במקומות שעד עכשיו לא הגענו אליהם. כך למשל טיפלי היום בפתיחת מוקדי מבחן ביהוד, יבניאל, גן יבנה, גבעתיים, חדרה ועוד. במקומות הללו לא היה עד עכשיו מוקד מבחן, ומהמבחן הקרוב בעז"ה יהיה".

האתגר הגדול ביותר

"אין ספק שהמבחן הראשון צפוי להיות אתגר גדול במיוחד עבורנו", אומר הרב שמעון דייטש. "אנחנו יודעים שיהיו עשרות אלפי נבחנים, אבל אנחנו לא יודעים איך הם יתחלקו בין מוקדי המבחן. יש לנו הערכות כלליות, אבל עד שזה לא קורה בפועל אי אפשר לדעת איך זה יראה".

הרב כהן מוסיף, כי למרבה המזל יש ל'דרשו' כבר ניסיון רב בפרויקטים מהסוג הזה, גם אם בהיקף קטן יותר: "כחלק מהפקת לקחים מהאירועים הקודמים, הוחלט עכשיו להחזיק 'ניידות חלוקה' - רכבים של 'דרשו' שבהם ייסעו עובדי הארגון ושיהיו עם מטען של טפסי מבחן, כך שנוכל לתת מענה מהיר לכל מקום שבו יסתימו טפסי המבחן. כמובן שבמקומות קטנים ורחוקים זה יהיה קשה יותר, ולכן אנחנו מלכתחילה נשלח להם יותר טפסים עם עודף גדול, אבל במקומות המרכזיים, שבהם קשה יותר לצפות את מספר הנבחנים, אנחנו נערכים למספרים גבוהים במיוחד, ובמקביל מכינים גם צוותים שייטנו גיבוי ויוכלו לפתוח באופן מאולתר מוקדי בחינה ארעיים, בסמוך לאלו שכבר יהיו מלאים עם נבחנים וכן על זו הדרך".

"גם צוותי האיסוף תוגברו משמעותית", מדגיש הרב דייטש, "כמו כן אנחנו נעבוד על זה בשבועות הקרובים בסייעתא דשמיא, שכל אחד מהאחראים החדשים על מקומות המבחנים יקבל הדרכה מפורטת וברורה, כיצד עליו לבצע את עבודתו, כדי שלא יאבד אף מבחן חלילה, וכדי שכל מי שנבחן יזכה לקבל ציון על המבחן שלו, וגם מלגה אם הוא יהיה זכאי לכך בסייעתא דשמיא.

"יש לנו גם בשורה משמחת מאוד לנבחנים: לקראת המחזור החדש הגענו להסדר עם חברה חיצונית שתבצע את בדיקות המבחנים. עד

היום שלו היה עמוס מאוד. הסבתא תליט"א אומרת תמיד, שהסבא זיע"א היה עוזר לה בבית הרבה יותר מאשר ממוצע בדורנו. הוא גידל 16 ילדים בלי עין הרע, כמובן שבבית היו מטלות לרוב, והרבנית לא הסתדרה עם העול הכבד לבדה. היו תקופות שהיו כמה וכמה ילדים קטנים, והוא היה שוטף כלים ומכבס כשהיה צורך בכך. הוא היה מסדר את הבית ועוזר בכל מה שהיה צורך, אבל הכל נעשה בצורה מאוד יעילה, בלי לבטל זמן.

"ביום שישי הוא היה קם מוקדם מאוד, מתפלל באחד המניינים הראשונים ולאחר מכן היה מגיע הביתה, עוזר בבית שלוש או ארבע שעות, ובשעה 11 או 12 בצהריים הבית כבר היה מוכן לשבת, או אז הוא היה אץ רץ אל בית המדרש, ושוקע בלימוד עד כניסת השבת, כשהוא משאיר לעצמו רק זמן קצר לטבילה של ערב שבת, ולהתארגנות אחרונה לכבוד שבת קודש.

"פעם הגיע יהודי אחד שהכיר את המצב בבית, וראה שהריהוט מאוד בסיסי. אותו יהודי אמר שהוא רוצה לקנות לסבא מתנה, שידה שתעמוד ליד מיטתו כדי שתהיה לו אפשרות להניח עליה ספר שהוא מעיין בו כשהוא שוכב לישון וכדו'.

"הסבא התנגד בתוקף, ולמה? כי הוא לא מבין למה צריך שידה? במיטה ישנים, הוא לא צריך מדפים או שידות ליד המיטה, זה מיותר. שאלתי את הסבתא שלי, איפה סבא שם את המשקפיים כשהוא נכנס לישון, היא הסתכלה עלי בתמיהון ואמרה לי: 'מה זאת אומרת? על השולחן בסלון, על יד הספרים, כשהוא סוגר את הספרים כדי ללכת לישון, לשם מה הוא זקוק למשקפיים?...'.

"זאת היתה דרכו, מסיימים ללמוד - הולכים לישון, קמים בבוקר - רצים לבית הכנסת, אין אף רגע אחד שהולך לבטלה. ככה נהיים גדול בישראל!".

"ההתמדה שלו היתה מן המפורסמות, ורבים היו עדים לה, כי הסבא גם היה מוהל מומחה כידוע, וכמעט כל יום היה משתתף בברית, אבל בהגיעו לברית הוא לא היה מבטל זמן בהמתנה עד שהכל יהיה מוכן ומאורגן, הוא פשוט היה פותח ספר ומנצל את הדקות הבודדות שנותרו פנויות, עד לרגע שבו יצטרך להתחיל בברית עצמה".

ללמוד מחדש

"אבל כשזה הגיע ללימוד, היה לו את כל הזמן שבעולם. הוא אמר לי פעם 'לפום חורפא שבשתא', לפעמים אנשים שיש להם כישרונות מאוד חזקים, עלולים ללמוד בצורה לא נכונה, הם מבינים מדי מהר ולא מתאמצים לעיין בדבר ולהבין אותו בצורה מסודרת, מה שגורם להם להישאר עם טעויות.

"לא פעם הוא הזמין אותי ללמוד איתו בראש חודש. הרי בראש חודש אין מושב בית דין, ומילא היו לו כמה שעות פנויות. בחלק מהפעמים הוא הקדיש את השעות הללו ללמוד איתי. פתחנו שולחן ערוך, ספר שהוא היה בקי בו ישר והפוך והיה שגור על לשונו, ובכל זאת הוא למד איתי כאילו זאת היתה הפעם הראשונה שהוא לומד את הסימן הזה, הוא קרא מילה במילה, במתינות ובאיטיות, רצה לוודא שאני מבין

אדיר בירושלים סביב שאלת החזרת סיר חמין לפלטה החשמלית, כשבסיר יש עצמות שעדיין לא התרככו, והבישול הממושך ירכך אותן. היו שטענו שזה נראה שאין העצמות מבושלות כל צרכן, וממילא אסור להחזירו, אבל הסבא טען בתוקף להקל בזה, וגם אם התבשיל משתבח אחרי שמחזירים אותו לפלטה, אין בכך שום איסור על פי השו"ע.

"מקרה אחר שהקל בעניין שעורר פולמוס רחב, היה הסכך שכיום מכונה 'קיינעס' וכדו', שמחברים את הקנים זה לזה כעין מחצלת או שטיח, והיו מי שפקפקו וטענו שזה חורג מהמסורת המקובלת ויש לאסור, אבל הסבא היה הראשון שטען בתוקף, שעל פי השו"ע הסכך הזה כשר ומהודר לכתחילה בלי שום פקפוק, ואכן נתקבלה ההוראה שלו בכל רחבי העולם, וכיום אין כמעט מי שמפקפק בהלכה זו.

מלח בנרות השבת

"אני זוכר שפעם שוחחתי עם הסבא בעשרת ימי תשובה, והוא התעניין בעניין הכפרות. אמרתי לו שאני כרגע מאוד דחוק בכסף, ואין לי אפשרות להוציא דמים מרובים כדי לקנות תרנגול או תרנגולת ככפרה עבור כל אחד מבני ביתי, ולכן אני עושה כמו שכתוב בהלכה, שאפשר לקחת תרנגול אחד לכל הזכרים שבבית ותרנגולת אחת לכל הנקבות שבבית וכך לצאת ידי חובה, כי אומנם על פי האר"י הקדוש יש עניין מיוחד לעשות לכל אחד כפרות באופן פרטי עם עוף נפרד, אבל במצב הכספי שלי כרגע, כך טענתי, אני לא יכול לעמוד בדברים שהם אינם בגדר חובה מעיקר הדין.

"ללא אומר ודברים שלף סבא את הארנק, הוציא שטר של 100 דולר ונתן לי, שיהיה לי לקנות כפרה לכל אחד מהילדים.

"הוא לא אמר כלום, אבל ההרגשה שהוא נתן לי אז היתה, שהוא פשוט לא מבין אותי. מה אני מחפש להתחמק מקיום המנהג? אז מה אם אין כסף? הקב"ה ישלח כסף! וכי קצרה ידו מלשלם לנו את הכפרות שאנחנו עושים לילדים?

"אתן דוגמה נוספת ומעניינת מאוד: מנהגו של הסבא היה שכשהכין את הנרות בערב שבת, היה מוסיף מעט מלח לשמן. מה הסיבה? כי הרמ"א כותב בסימן רס"ד שנותנים גרגיר של מלח על פי הנר, והמשנה ברורה מסביר שהמלח 'צולל את השמן' שיימשך טוב יותר אחר הפתילה.

"המנהג הזה כמעט עבר מן העולם. כיום השמנים מאוד צלולים ודולקים יפה, וכל האחרונים סוברים שאין צורך לתת מלח בשמן, אבל הוא לא הלך לבדוק בכלל אם השמן דולק יפה או לא, ואם המלח מוסיף לבעירה הטובה של השמן או לא. מה כתוב בשולחן ערוך? מה אומר הרמ"א? ששמים מלח? אז שמים מלח! למה ללכת לחפש קיצורי דרך ולבדוק אם זה כן חסר או לא חסר???

"זאת רק דוגמה אחת להרבה מאוד הנהגות שהיה נוהג בצורה מאוד פשוטה, מה שכתוב בהלכה הוא עושה, בלי לעגל פינות ובלי לחפש קיצורי דרך".

בין כביסה וכלים

"באופן כללי הוא היה אדם מאוד ענייני. הוא לא ביטל רגע מיותר, כל

ושהוא עצמו מבין כמו שצריך, סיכם את מה שקרא, שאל שאלות, חיפש תשובות, כאילו מעולם לא למד שולחן ערוך לפני כן. "דרך הלימוד שלו היתה ללמוד כל דבר ביסודיות, אבל לא להיבהל משאלות שאינן מתורצות. רגיל היה על לשונו לומר, שגם בעלי התוס' נשאלו פעמים רבות בקושיא, לא על כל שאלה שלהם היה להם תירוץ, וכמאמר העולם "מקושיא לא מתיים". והרבה יותר חמור לענות תירוץ שאינו ישר ואינו נכון, מאשר להשאיר שאלה פתוחה בלי תשובה. בכלל הוא היה מאוד מתרחק מפלפולי סרק ומסברות שאין להן אחיזה בפשט.

"גם כשהיה פוסק הלכה לשואלים, הוא תמיד היה מסביר את עצמו ואת ההגיון שבדבריו. זה לא היה בדרך של 'ככה אמרתי וככה תעשו', אלא הוא היה מסביר לכל מי שביקש מה המקורות שלו, ולמה הוא הגיע למסקנה כזאת. לא פעם היו השואלים מתווכחים איתו, והוא השיב להם דבר דבור על אופניו, ואם אירע שהוא נוכח לדעת שאכן היה מקום להשיב אחרת, הוא לא היסס לשנות את דעתו ולקבל את הדעה שכנגד, כי החתירה שלו היתה כל הזמן רק לדבר אחד: לאמינותה של תורה.

"גם כשניהל מערכות ציבוריות, הוא אף פעם לא עשה זאת מתוך רצון לנצח או להשפיל חלילה את הזולת, אלא אך ורק מתוך כוונה אחת ויחידה: לתקן את הטעון תיקון כדי שההלכה תישמר בלי שום פקפוק. ואכן, הוא ניהל לא מעט מערכות מתוקף תפקידו כדין בעדה החרדית, ומכח הבקאות העצומה שלו בכל תחומי ההלכה. הוא היה בקי מופלג בהלכות טהרה, בהלכות מקוואות, בהלכות שחיטה, בהלכות מילה, ובכל מקצועות התורה. לכן הוא זיהה הרבה דברים שהיו טעונים תיקון ועמד על כך בכל תוקף.

"זכורני שפעם דיברתי אתו על איזה דקדוק הלכה, ואמרתי לו שאני לא כל כך בטוח שבבית יקבלו את זה, גם אם נאמר שאני כן רוצה לדקדק בעניין זה יותר מהרגיל. השיב לי הסבא במתק לשונו את דברי הפסוק 'ברצות ה' דרכי איש, גם אויביו ישרים אתו', הוא הסביר את הפסוק כך: 'ברצות ה' - דרכי איש' - כלומר אם הדרך של האדם היא לרצות את ה', לעשות את רצון ה' והוא באמת באמת רוצה בזה בכל לבו ובכל מאוודו, ממילא 'גם אויביו ישרים אתו', אפילו השונאים שלו ישרים איתו ולא ימנעו אותו מלעשות את רצון ה', על אחת כמה וכמה בני הבית וחברים וכדו', בוודאי שהם יתמכו בידיו של מי שבאמת ובתמים רוצה לקיים את רצון ה' יתברך".

לסיום אנו מבקשים לשמוע דברי חיזוק על פי דרכו של הגר"מ

ברנדורפר זיע"א, למאות מגידי השיעורים החדשים, וליותר מאלף מגידי השיעורים הוותיקים שמוסרים שיעורי 'דף היומי בהלכה' בכל אתר ואתר.

"הסבא היה אומר שיעורים במסירות נפש של ממש", מספר הנכד רבי מרדכי דוד שליט"א, "הוא לא ויתר על מסירת השיעורים הקבועים שהיה מוסר מספר פעמים בשבוע, הן בעיון ההלכה והן הלכה למעשה, ושום דבר בעולם לא הזיז אותו מהם.

"זכורני שהיתה תקופה מאוד סוערת בירושלים החרדית, באיזו פרשה גדולה שה'עדה החרדית' היתה מעורבת בה בכל העוצמה, וסבא זיע"א היה שקוע בעניין עד למעלה מראשו, והיו לחצים אדירים מכל קצווי תבל, ממש באופן שהדיר שינה מעיניו במשך מספר שבועות. באחד מימי השישי הסוערים, כשכל העיר היתה מלאה בפסקוויילים וכדו' ואין צורך להאריך בתיאור איך נראית פרשה סוערת בירושלים, היו בטוחים שהסבא ייעדר הפעם מהשיעור, גם בגלל העיסוק האינטנסיבי בעניין וגם מפני הסכנה... אבל הוא לא מנע את עצמו מהשיעור, והגיע ומסר אותו עם כל החיות וה'ברען', והיה ממש פלא גדול, איך שהוא מצליח ברגע אחד להתנתק מכל העניין שהעסיק אותו כל כך, ולצלול בשנייה אחת אל עומק הלימוד של ההלכות החמורות שביורה דעה.

"פעם אחרת אירע, שהוא הגיע למסירת השיעור, וכשיצא מהרכב כדי להיכנס לבית המדרש בו מסר את השיעור, נטרקה הדלת בטעות על אצבעו של הסבא, ונגרם לו נזק משמעותי לאצבע, והיה ברור שצריך לקחת אותו לבית חולים כדי שיעשו טיפול כירורגי, אבל השעה של מסירת השיעור כבר הגיעה, והוא לא ויתר בשום אופן על מסירת השיעור. הוא נכנס לבית המדרש, הביאו לו ספל על מים, היד הפצועה היתה בתוך הספל מתחילת השיעור ועד סופו, והוא מסר את השיעור בבהירות ובעמקות מופלאה, כשהוא לא מרגיש בכלל את הכאב הנורא. רק לאחר שסיים את השיעור הוא פנה לבית הרפואה, ואכן היו צריכים לבצע טיפול כירורגי לא פשוט.

"כל מי שישב שם, נזכר בדברי הגמרא בשבת (פח) שמספרת על רבא שישב ולמד כשאצבעו שתתה דם ולא הרגיש בכך, עד שאמר לו אותו צדוקי 'עמא פזיזא', והשיב לו רבא 'אנן דסגינן בשלימותא כתיב בן תומת ישרים תנחם'.

"אני חושב שזה החיזוק הגדול ביותר למסירת שיעורים הן ב'דף היומי בהלכה' והן בכל מקצועות התורה. מי שמוסר שיעורים הוא בכלל מזכי הרבים, אשר חז"ל העידו עליו שהוא גדול ככוכבי השמים, וכי יש לך אדם שיכול לוותר על כזה דבר גדול רק בגלל שקצת קשה לו?!!".

המשך מעמוד 15 | הגאון רבי אשר דרוק שליט"א

ביום הנישואין העשירי שלהם, אמרה לו אשתו שהיא צריכה לתת שבח והודיה מיוחדת להשי"ת, כי בישיבה היכן שלמד היה עוד יעקב-זלמן "אבל הוא לא היה כזה מיוחד כמוך!!!". שמע את הדברים וחישב להתעלף...

כיום הוא מחשובי מרביצי התורה בארץ ישראל שליט"א! - - - [השם

כמובן בדו']

מדובר בסיפור אמיתי - מסיים הרב דרוק - ואם היה בידי הייתי מביא את אימו שתציץ בחלון הישיבה היכן שהוא מרביץ תורה, ותוריד דמעות - אך הפעם של שמחה!...

(מתוך מוסף שבת קודש פסת תשע"ח)

את הצ'ק, תהיה לאב עוגמת נפש רבה, ואז הוא יתרחק עוד יותר מהדרך שבה בחר הבן שלו.

מהומה בבית הכנסת

הצעתי את השאלה לפני מו"ח מרן הגרי"ש אלישיב, ולפני כן נביא כאן שאלה נוספת, שהובאה כבר ב'עלינו לשבח', על אדם שהיה לו יאהרצ'יט ובא בשבת לבית הכנסת כדי לכבד את זכרו של אביו. הוא קיבל עליה לתורה, וכשהגבאי אמר 'בעבור שנדב', אמר האיש '300 שקלים', ו... הוציא מכיסו 3 שטרות של 100 שקלים, והניחם לפני הגבאי.

למותר לתאר את המהומה שהתעוררה בבית הכנסת... התורם בעצמו לא ידע על מה קמה המהומה, והסביר שכיון שהוא עוזב את המקום, ולא יוכל להביא את הכסף לאחר השבת, לכן החליט לתת כבר עכשיו...

הגבאי לא ידע מה לעשות, ובא אלינו כדי שנונה לו את הדין. גם כאן היה חשש גדול שאם לא יקבלו ממנו את הכסף, יתרחק היהודי ההוא משמירת מצוות, ושנית - הוא ייכשל בקיום הנדר.

את שתי השאלות הללו הצגנו בפני מרן הגרי"ש, שהכריע שהשאלה

השניה עם הגבאי היא הרבה יותר קשה, כיון שהדבר נעשה בפרהסיא, והכל ראו כיצד הוא מניח את הכסף על התיבה שלפני הגבאי, ולכן במקרה זה אין עצה ואין תבונה, ואי-אפשר לקחת את הכסף. חילול השם גובר על הכל.

אבל, בענין האבא שהביא בשבת את הצ'ק לבנו, השאלה היא קלה יותר, כיון שהדברים נעשו בצנעה; למרות שגם במקרה זה כדאי לכתחילה שלא לקבל את הכסף, כי זה דומה למקרה של אדם שזרק כביכול אבנים על אבא שלי - האם הייתי מסוגל לקבל ממנו את האבנים הללו כדי לשבצם בקיר הבית שלי!?

הגרי" זילברשטיין הציע שאפשר לומר לאבא שאדרבה, בגלל החשיבות שהם מייחסים למתנה שלו, הם יקחו את הצ'ק ויציבוהו בתוך מסגרת מפוארת, ויתלוהו בסלון הבית, לאות ולכבוד על המתנה היפה שהביא להם...

אם ההצעה הזו תסתדר, אמר מרן הגרי"ש אלישיב, בודאי כדאי לנהוג כך, ובאם לא - הרי שבדיעבד אפשר לפדות את הצ'ק, כדי להציל את האב שלא יתרחק מהתורה (ויעוין ב'ביאור הלכה' סימן ש"ח שאדם שטילטל מרשות לרשות בשבת, בדיעבד אין זה מעשה-שבת).

(מתוך הספר 'שבת בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

המשך מעמוד 25 | הרב ישראל ליוש

שונים בדרגות קדושה שונות, קודש הקדשים קדוש מכולם, ולאחריו ההיכל, עזרת כהנים, עזרת ישראל ועזרת נשים, כל אחד בדרגת הקדושה שלו, הרי כל אחד מישראל רצה שתרומו תיועד לקודש הקדשים, אלא שאם כל התרומויות יילכו לשם, מי יתרום את ההיכל והעזרות? לכן בחר הקב"ה בבצלאל שחוץ מכל חכמות המלאכות שידע, ידע אף לצרף אותיות שנבראו בהן שמיים וארץ, וברוח קדשו ידע את מחשבתו וכוונותיו של כל תורם, מי שכוונתו היתה טהורה וזכה לשם שמיים, תרומותו הופנתה אכן לקודש הקדשים, ומי שתרום מהשפה ולחוץ ומחשבתו לא היתה כה זכה וטהורה, אלא לשם כבוד או ענין אישי אחר, תרומותו יועדה לדברים פחות קדושים... "זאת כוונת התורה: וְיִמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹקִים בְּחֻמָּה בְּתַבּוּנָה"

וּבְדַעַת... 'שע"י ידיעותיו בצירוף אותיות ידע גם לכוון את התרומויות לפי טהרת כוונת התורמים... "לכן" - סיים רבי חיים את דבריו לכפרי - "דע לך שלמען הצלחת המגבית זקוקים למשולח בגדים נאים, נער משרת וסוס ועגלה, אך אם כוונותיך אכן יהיו טהורות לשם שמיים ולמען כבוד התרומה, אזי הקב"ה יסובב שכספך יילך ישירות ללומדי התורה, ומי שאין כוונתו רצויה וטהורה אלא הוא תורם לשם כבוד, כספו יפרנס את הסוס והעגלה שגם הם קדושים ונצרכים עבור מגבית הישיבה"...

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

המשך מעמוד 27 | הרב אהרן כהן והרב שמעון דייטש

עכשיו הבדיקה היתה מתבצעת על ידי סריקת המבחנים במשרד ולאחר מכן ניתוח שלהם על ידי תוכנה מיוחדת, שאכן היתה מאוד מוצלחת למספרים שאליהם היינו רגילים בעבר, אבל המספרים גדלו, וכעת אנחנו מתחילים לעבוד עם חברה שתספק ציונים לכל הנבחנים בתוך ימים בודדים", כך הרב כהן.

"בקיצור, ב'דרשו' עושים כל מה שאפשר כדי שיותר אנשים ילמדו 'דף היומי בהלכה', ויותר אנשים ייבחנו מדי חודש בחודשו על 'הדף היומי בהלכה'. השאיפה של 'דרשו' היא שבסיום הבא, כל אולמות האירועים יהיו מלאים עד אפס מקום ב... חתני הסיום! שיהיו שם 15 אלף יהודים שסיימו את המשנה ברורה, וזאת רק ההתחלה... "ואני יכול להעיד שזה אכן מגיע לכל מקום, המהפכה מתרחבת

ומתפשטת, מכה שורשים ותוקעת יתד בכל בית ובכל פינה. אני רואה את זה גם בסביבה הקרובה אלי, אנשים צעירים ומבוגרים כאחד, כולם מתחילים ללמוד 'דף היומי בהלכה'. גם אבי שליט"א אמר לי שהוא מצטרף ללימוד, הוא קבע עיתים ללימוד הלכה גם קודם לכן, אבל עכשיו הוא רוצה ללמוד יחד עם כל עם ישראל. גם אני עצמי למדתי עד עכשיו לבד, ומעכשיו אני לומד עם חברותא. אכן, רואים בכל מקום את המהפכה של 'הדף היומי בהלכה' שהולכת ומתרחבת בלי סוף, ובקצב הזה, אני מתחיל לחשוב שאולי באמת במחזור הבא האולם כולו יהיה מלא במסיימי המשנה ברורה, שלא הפסידו אפילו לא מבחן אחד במשך כל שבע שנות הלימוד של 'הדף היומי בהלכה'..."

**סיכום
שבועי
ב'דף יומי
בהלכה'**

- ◆ **מי שסיים את שנת הלילה אך בכוונתו להשתהות במיטה - האם צריך ליטול את ידיו לאלתר?**
- ◆ **האם ניתן לומר את פרשות הקרבנות בלילה?**
- ◆ **האם יש איסור דאורייתא בעשיית מעשים הגורמים לשכחת התורה?**

מהלכות השכמת הבוקר

• המסיים את שנת הלילה, צריך ליטול ידיו לאלתר, ואף אם בכוונתו להשתהות במיטתו. ואין ללכת ארבע אמות ללא נטילת ידים, בשל רוח הטומאה השורה עליהן.

• מנהג ישראל, לומר בעת הקימה בבוקר: "מוודה אני לפניך מלך חי וקיים שהחזרת בי נשמתִי בחמלה, רבה אמונתך". ויש שכתבו, שאשה תאמר "מוֹדָה אני", לשון נקבה.

• בסידורים נדפסו תחינות ובקשות, ואמירות שונות, לפני תפילת שחרית ולאחריה; וכתבו הפוסקים, שטוב לומר מעט מהתחינות בכוונה, מאשר לומר את כולן ללא כוונה.

• האדם צריך לנהוג בצניעות בכל מקום ובכל מצב, מפני כבוד השי"ת, אשר מלוא כל הארץ כבודו. ולכן, אין גלגות ללא צורך את חלקי הגוף שדרך בני מקומו לכסותם.

• בלבישת הבגדים ובנעילת הנעליים, יש להקדים את הצד הימני לשמאלי, בשל חשיבות הימין. וכן ברחיצה ובסיכה, יש להקדים ימין לשמאל, אך ברחיצת כל הגוף יש להקדים את הראש.

האמירות השונות לפני תפילת שחרית ולאחריה

• את פרשות הקרבנות, יש לומר ביום, שהוא הזמן הראוי להקרבה, כיון שאין מקריבים קרבנות בלילה; אך מי שאין לו פנאי לאומרן ביום, רשאי לאומרן בלילה.

• בכל בוקר, לאחר אמירת פרשת העולה, יש לומר: "יהי רצון מלפניך שיהיה זה חשוב ומקובל כאילו הקרבתי עולה". וכן בדומה לכך לאחר אמירת פרשות המנחה והשלמים.

• מנהג טוב לומר בכל בוקר את פרשת ירידת המן, שבפרשת בשלח, כדי לקבוע בלב את האמונה שהמזונות באים בהשגחה

פרטית, וריבוי ההשתדלות אינו מועיל.

• מנהג טוב לומר בכל בוקר את פרשת הדברות; אך אין לאומרן בציבור, מחשש שפורקי העול יאמרו שהתורה כוללת רק את עשרת הדברות.

ענינים שונים בעבודת השי"ת ובקיום המצוות

• אין לאדם להתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו בעובדו את עבודת השי"ת, אך לא יתקוטט עמהם, כיון שבשעת הקטטה משתמש האדם במידת העזות, שהיא מגונה מאוד.

• ראוי לאדם לעבוד את השי"ת בהצנע לכת, אך אם על ידי שיעשה את המצוות ברבים, בפני אנשים פְּעֵרְפוֹ, ילמדו ממנו, אדרבה, ראוי לו לעשותן ברבים, ובלבד שיכוון בהן לשם שמים.

• המצוות שחיובן תמידי: האמונה שה' ברא את העולם ומהווה הכל, האמונה שה' מנהיג ומשגיח על הכל, אמונת הייחוד, אהבת ה', יראת ה', ושלא להמשך אחר הרהורי הלב וראיית העינים.

• בעת אמירת הפסוק 'ואהבת' בקריאת שמע, יש חיוב מיוחד לעורר את אהבת ה' בלב; ומי שקשה לו לכוון כוונה זו בעת קריאת שמע, יתבונן באהבת ה' לפחות פעם אחת ביום, לאחר שחרית.

• ראוי לכל ירא שמים להצטער על חורבן בית המקדש, אולם את לימוד התורה והתפילה יש לעשות מתוך שמחה, ולא מתוך צער, כי עבודת השי"ת צריכה להעשות בשמחה.

• ישנם מעשים העלולים לפגוע בזכרוננו של העושה אותם, ולשפח את תלמודו. ונחלקו הפוסקים, אם העושה אחד מהם, עובר על האיסור "הַשְּׁמֵר לָךְ... פֶּן תִּשְׁפַּח", שנאמר על השוכח דבר ממשנתו.

הדמעות לא זלגו בגלל שמוליק עצמו, אלא בגלל כל אותם מאות ואלפי 'שמוליקים' שבהם ממשיך ארגון 'אחינו' להשקיע גם בימים אלו. כי מאחורי כל 'שמוליק' אחד כזה, מסתתרים עוד הרבה מאוד 'שמוליקים' שיבואו בעקבותיו, זרעו וזרע זרעו עד סוף כל הדורות...

רגע אחד מרגש של קצירת הפירות, עשרים שנה אחרי ההשקעה...

העולמית. ישבתי כאן וחשבתי: רגע, הרי אני מכיר את האנשים ב'דרשו' וב'אחינו' מלפני 20 שנה, אז למה לא נשוחח קצת? החלטתי לברר וקיבלתי מהמארגנים את פרטי הקשר שלך, וכאן אני רוצה לספר לך שהמאמצים ההם שהשקעת בי אז, לפני 20 שנה, אכן נשאו פרי. נשארתי בישיבה, התחברתי ללימוד, ועד היום אני ב"ה ממשיך לקבוע עיתים לתורה, וכל זה בזכות הפעילות של 'אחינו', בזכות היחס ותשומת הלב שנתת לי אז. החלטתי לעדכן אותך, שתרווח קצת נחת מהפירות של היגיעה שהתייגעת אז!!!..."

את שיחת הטלפון בקושי הצלחתי לסיים. דמעות של התרגשות חנקו את גרוני. בטח שאני זוכר את שמוליק! כמה השקענו בו והתאמצנו למענו שיצליח... מי היה מאמין שיבוא יום והוא יבחן ב'דרשו'?

אבל הדמעות לא זלגו בגלל שמוליק עצמו, אלא בגלל כל אותם מאות ואלפי 'שמוליקים' שבהם ממשיך ארגון 'אחינו' להשקיע גם בימים אלו, בישיבות החסידיות, ובישיבות הספרדיות, במדרשות ובישיבות לבעלי התשובה. כי מאחורי כל 'שמוליק' אחד כזה, מסתתרים עוד הרבה מאוד 'שמוליקים' שיבואו בעקבותיו, זרעו וזרעו עד סוף כל הדורות! אשרינו שזכינו...

היה זה במוצ"ש האחרון. התקופה הנוכחית עמוסה מאוד ב'דרשו'. זה לא שבתקופות אחרות אנחנו נחים על זרי הדפנה... אבל הפעם יש באמת עומס גדול במיוחד. למרות שכל העמדות תוגברו, ההצטרפות של המוני עמך בית ישראל ללימוד 'הדף היומי בהלכה' נמצאת בעיצומה.

בתפקידי הנוכחי אני אחראי על ההוצאה לאור של ספרי 'דרשו', מלאכה שמצריכה השקעה מרובה ביתר שאת בימים אלו, כשבכל יום נמכרים מאות סטים חדשים של משנה ברורה, בכריכה רכה ובכריכה קשה, במהדורה רגילה ובמהדורת כיס.

ובעוד אני יושב ומחשב אם להמשיך את המבצע הגדול שבו דרשו מעניק סטים של ספרי דרשו לתורמי 'אחינו' (זרוע הקירוב של 'דרשו') והנה הטלפון מצלצל. ראיתי מספר לא מוכר מחו"ל, והחלטתי להתעלם, אני באמצע חשבון מורכב ומסובך, בהמשך אשתדל לחזור למתקשר האלמוני.

הטלפון לא שב לצלצל, אבל אחרי שסיימתי את העבודה ראיתי שנשלחה לי הודעה בדואר האלקטרוני: תמונה של אברך בעל מראה 'חוצניק' משהו, מחייך מאוזן לאוזן. הוא שואל אם אני מכיר אותו...

האמת שלקח לי קצת זמן אבל לבסוף נפל האסימון. היה זה שמוליק (שם בדוי). אחד משני הבחורים הראשונים שטופלו על ידי כשהייתי האחראי והקמתי את המחלקה החסידית של 'אחינו' לפני כעשרים שנה. אז הוא היה בחור צעיר שלא הסתדר בישיבה בה למד, והיה במרחק של פסיעה בודדת לפני יציאה ממנה אל הרחוב המסוכן. השקענו בו אז אברכים שילמדו איתו, ובנינו מערך גדול של תוכנית להצלחה.

היום, כך הוא סיפר לי בשיחת הטלפון הנרגשת שקיימנו באותו המעמד, הוא אברך חסידי לכל דבר ועניין, אב לחמישה ילדים ומתגורר באחת מארצות אירופה.

"אני כאן בסיום של 'דרשו'", הוא סיפר לי, "כבר כמה שנים שאני מקפיד ללמוד כל ערב 'דף היומי בהלכה', ועכשיו הגעתי לסיום שנערך אצלנו בקהילה ברוב פאר והדר על ידי הנהלת 'דרשו'